

Viešoji įstaiga „Kultūros paveldo išsaugojimo pajėgos“

Agnė Vaitkuvienė

**Prelomčiškės piliakalnio su gyvenvieta (22947)
teritorijos ir apsaugos zonos Lazdijų r. sav., Prelomčiškės k.,
2012 m. žvalgomųjų archeologinių tyrimų**

ATASKAITA

Vilnius 2013

TURINYS

Įvadas.....	3
Ankstesnių tyrinėjimų apžvalga.....	5
Tyrimų eiga.....	6
Išvados	13
Radinių sąrašas.....	14
Brėžinių, piešinių sąrašas.....	20
Fotonuotraukų sąrašas.....	20
Brėžiniai.....	22
Piešiniai.....	27
Fotonuotraukos.....	29
Priedai:	
Priedų sąrašas.....	47
1. Leidimas vykdyti tyrimus.....	48
2. Tyrimų projektas.....	49
3. VšĮ „Kultūros paveldo išsaugojimo pajėgos“ 2012-08-24 raštas Kultūros paveldo departamento Alytaus teritoriniam padaliniui.....	58
4. Kultūros paveldo departamento 2012-08-28 reikalavimas Nr.41.....	59
5. Zooarcheologinės medžiagos tyrimų pažyma.....	61
6. Radinių priėmimo aktai.....	62

IVADAS

Prelomciškės piliakalnis (kitur – Prelomčiškės, taip pat vadinamas Eglynų vardu. Unikalus kodas – 22947) su senovės gyvenvieta (unikalus kodas 22948) yra 1,75 km į R nuo Simno – Teizų kelio ir 0,85 km į P nuo Prygos įtekėjimo į Dusios ežerą (Alytaus aps., Lazdijų r., Teizų sen.).

Dusia – didžiausias Užnemunės ežeras, trečias pagal plotą Lietuvoje. Ši Užnemunės dalis priklauso Metelių geomorfologiniam mikrorajonui, kuriam priskiriama didelė ledyno liežuvinė dubuma, giliai įterpta į Sudūvos aukštumą ir iš šiaurės atitverta recesinio moreninio ruožo, išlyginto priledyninio baseino vandenų. Dubuma pripildyta smėlio, tačiau didesnę jos dalį užima didieji Užnemunės ežerai (Dusia, Metelys ir Obelija). Vyrauja pakopiškosios stambiai ežeringosios priesmėlingos lygumos vietovaizdis.¹ Siekiant išsaugoti didžiųjų pietų Lietuvos ežerų ir jų apylinkių kraštovaizdį, gamtinę ekosistemą bei kultūros paveldo vertybes 1992 m. įkurtas Metelių regioninis parkas.

Sistemingai Dusios apylinkes pradėta žvalgyti 1987 m. Dabar čia žinoma per dvidešimt akmens ir amžiaus radimviečių, neskaitant tų, kur aptikta tik pavienių titnaginių radinių². Be šių archeologinių paminklų Metelių regioniniame parke yra aštuoni piliakalniai, dauguma kurių, kaip manoma, priklausė jotvingiams. Įspūdingiausias iš jų – Prelomciškės piliakalnis. Jis įrengtas Dusios ežero vakariniame krante, ties bevardžio upelio žiotimis esančioje kalvoje. Piliakalnio aikštelė ovali, orientuota Š-P kryptimi, 16,5 m ilgio, 35 m pločio. Jos pietiniame krašte supiltas 40 m ilgio, 4 m aukščio, 15 m pločio pylimas, kurio išorinis 7 m aukščio šlaitas leidžiasi į 3 m pločio, 0,5 m gylio griovį, už kurio yra antras 1 m aukščio, 6 m pločio pylimas. Jo išorėje iškastas antras 30 m pločio griovys. Šlaitai statūs, 9-10 m aukščio. Piliakalnio P, V ir Š papėdėse 3 ha plote yra papėdės gyvenvietė, kurioje rasta grublėtos keramikos. Piliakalnis datuojamas I tūkst. – XIII a.³ Jo saugoma teritorija užima 4,2 ha.

2012 m. šalia piliakalnio buvo rekonstruojamas kelias Nr.4-5 Prelomciškė – Dusios ežeras. Jis prasideda nuo sankryžos su rajoniniu keliu Nr.2509 Rūda – Šventežeris – Teizai – Kavalčiukai ir baigiasi sankryža su vietiniu keliu, 100 m atstumu iki Dusios ežero ir Prelomciškės piliakalnio. Rekonstruojamo kelio ilgis – 1771 m, vyraujantis kelio plotis – 5-7 m. Ant esamos žvyro dangos buvo įrengiami 0,50 m storio smėlio ir skaldos sluoksniai bei klojama 0,06 m storio asfaltbetonio danga. Asfaltbetonio dangos plotis – 4,50 m, kelkraščių – po 1,00 m. Šalia kelio įrengiami grioviai. Kelio rekonstrukcijos projektą parengė UAB “Tvirta”, statybos darbus vykdė UAB “Alkesta”. Šio kelio apie 700 m ilgio atkarpa patenka į Prelomčiškės piliakalnio vizualinės apsaugos pozonį, o 170 m ilgio jo R dalis ribojasi su senovės gyvenvietės

¹ Basalykas A. Lietuvos TSR fizinė geografija, 2. Vilnius, 1965, p.279.

² Juodagalvis V. Užnemunės priešistorė. Vilnius, 2010, p.30-36.

³ Lietuvos piliakalniai atlasas, tomas II. Vilnius, 2005, p. 34-35.

Š pakraščiū (žr. tyrimų projekto priedą – saugomos teritorijos ir vizualinės apsaugos pozonio planą).

UAB „Alkesta“ užsakymu kelio statybos vietoje VŠĮ „Kultūros paveldo išsaugojimo pajėgos“ 2012 m. rugpjūčio mėn. atliko žvalgomočius archeologinius tyrinėjimus. Jie vykdyti saugomos teritorijos ribose ir jos prieigose. Pagrindinis tyrimų tikslai buvo išsiaiškinti, ar kelio rekonstrukcijos vietoje yra kultūrinis sluoksnis, surinkti duomenis apie jo chronologiją ir mokslinę vertę bei nustatyti detaliųjų tyrimų, jei tokių prireiktų, apimtis. Tyrimams vadovavo A.Vaitkuvienė, Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos 2012 08 06 jai išdavė leidimą Nr.259. Lauko darbus ir radinius fotografavo A.Vaitkuvienė. Apmatavimus GPS aparatu ir nivelyru atliko, žvalgė metalo detektoriumi, lauko ir ataskaitos brėžinius braižė, radinius klasifikavo O.Fediajevas. Žemę kasė VŠĮ „Kultūros paveldo išsaugojimo pajėgos“ darbuotojai. Radinius nupiešė J.Fediajevaitė. Tyrimai ir radiniai fotografuoti aparatu „Canon 500 D“, gruntas tikrintas metalo detektoriumi „Minelab / X-Terra 705“, koordinatės nustatytos GPS įrenginiu „Spectra Precision Epoch 25“, aukščiai matuoti „Sokkia“ nivelyru.

Radinių sąrašas sudarytas iš keturių dalių. Pirmiausiai registruota keramika nuo chronologiškai ankstyviausios brūkšniuotosios keramikos, suteikiant numerius nuo Nr.1 iki Nr.47. Antrąją grupę sudaro individualūs radiniai, trečiąją – geležies lydymo atliekos, ketvirtąją – neinventorinti radiniai. Prie jų priskirtos itin smulkios keramikos šukės, molio tinkas, gyvūnų kaulai bei XX a. radiniai. Registruoti radiniai, taip pat neinventorinta keramika ir molio tinkas perduoti LNM, kaulai – dr. G.Piličiauskienei ištyrimui.

ANKSTESNIŲ TYRIMŲ APŽVALGA

Prelomciškės piliakalnį 1954 m. žvalgė P.Kulikauskas (Lietuvos istorijos institutas). Žvalgymų metu piliakalnio aikštelės šiauriniame pakraštyje aptiktas 70 cm storio, o aikštelės viduryje – virš 100 cm storio kultūrinis sluoksnis. Pietinėje piliakalnio papėdėje rastos dvi lipdytos šukės grublėtu paviršiumi⁴. 1977 m. paminklas žvalgytas R.Olišausko, 1989 m. – E.Ivanausko (Mokslinė metodinė kultūros paminklų taryba). 1989 m. archeologinių žvalgymų metu piliakalnio pietinėje papėdėje rasta lipdytų puodų grublėtu paviršiumi šukių. Taip pat žvalgymų metu aptiktas gyvenvietės kultūrinis sluoksnis ir vakarinėje piliakalnio papėdėje, už kelio⁵. Kultūros paveldo centro ekspedicija, vadovaujama E. Ivanausko 2001 m. dar kartą žvalgė Prelomciškės piliakalnį su senovės gyvenvieta. Žvalgymų metu piliakalnio gyvenvietės dalyje, į vakarus nuo piliakalnio tarp dviejų sodybų, pastebėtas ir dvarvietės kultūrinis sluoksnis. Rastas XVII a. koklio fragmentas⁶. 2006 m. VšĮ „Kultūros paveldo išsaugojimo pajėgos“ archeologė E.Pranckėnaitė atliko Prelomciškės piliakalnio su senovės gyvenvieta (A190KP) teritorijos žvalgomuosius archeologinius tyrimus (žr. tyrimų projekto priedą Nr.1). Jų metu buvo ištirtas 5 m² dydžio plotas – penki 1x1 m dydžio šurfai. Šurfuose Nr.1 ir Nr.4 buvo aptiktas kultūrinis sluoksnis. Šurfe Nr.1 jis buvo 50-80 cm storio. Aptikta vienuolika lipdytinės keramikos lygiu ir brūkšniuotu paviršiumi fragmentų. Šurfe Nr.4 kultūrinio sluoksnio storis buvo iki 70 cm, jame rastos dvi lipdytinės keramikos šukės. Radiniai datuoti I tūkst.⁷

---

⁴ Kulikauskas P. 1954 m. žvalgomoji archeologinė ekspedicija Užnemunėje /Alytaus, Lazdijų, Marijampolės, Prienų, Varėnos, Vilkaviškio raj. LII, F.1., B. 28, p. 25

⁵ Ivanauskas E. 1989 metų žvalgomosios archeologinės ekspedicijos Lazdijų rajone ataskaita. LII, F.1., B. 1637, p. 13-14

⁶ Ivanauskas E. Lazdijų rajono neaiškių archeologijos objektų 2001 metų žvalgymų ir žvalgomųjų tyrimų ataskaita, KPC archyvas

⁷ Pranckėnaitė E. Prelomciškės piliakalnio su senovės gyvenvieta (A190K) teritorijos, Lazdijų r. 2006 m. žvalgomųjų archeologinių tyrimų ataskaita, VšĮ „Kultūros paveldo išsaugojimo pajėgos“ archyvas.

TYRIMŲ EIGA

Rekonstruojamas kelias buvo sužymėtas kuoliukais ir piketais nuo sankryžos su rajoniniu keliu Nr.2509 Rūda – Šventežeris – Teizai – Kavalčiukai (piketas 0+00.00) iki sankryžos su vietiniu keliu, vedančiu aplink Dusios ežerą (piketas 17+71.00). Tyrimai pradėti ties piketu 16+00.00, kur užmatuotas pirmasis šurfas Nr.6 (2012 m. žvalgomųjų tyrimų šurfai numeruoti nuo Nr.6 tęstine tvarka, kadangi 2006 m. iškasti šurfai Nr.1-5). Visi tyrimų plotai 1x2 m dydžio, išilgai orientuoti Š-P kryptimi. Atstumai tarp šurfų pakoreguoti atsižvelgiant vietoje į reljefo ypatumus bei šiek tiek sutankinti artėjant prie piliakalnio. Prieš juos kasant GPS aparatu buvo užfiksuotos šurfų centrų koordinatės. Ataskaitoje pateikti atstumai matuoti tarp šurfų centrų.

Pirmiausiai 160 m atkarpoje tarp piketų 16+00.00 ir 17+60.00 buvo užmatuota trylika tyrimų plotų abiejose kelio pusėse šachmatine tvarka (šurfai Nr.6, 8, 10, 12, 14, 16, 18 į Š nuo kelio, šurfai Nr.7, 9, 11, 13, 15, 17 – į P). Nuo kelio ašies jie nutolę 7-10 m. Šie ir vėlesni šurfai buvo suskirstyti 1 m² dydžio kvadratais, sunumeruotais skaičiais 1 ir 2 Š-P kryptimi. Tyrimų metodika buvo tapati visuose plotuose – nukasus velėną toliau kastuvais buvo skutama 2-5 cm sluoksniais ištaisai, kiekvieną iš jų tikrinant metalo detektoriumi. Aptikus kultūrinį sluoksnį buvo skutama mentelėmis iki 1 cm storio sluoksniais.

Šurfas Nr.6 (koordinatės LKS-94: 477336,68; 6019594,41. Foto 1,2, 26, brėž.6) parinktas Š kelio pusėje ties piketu 16+00.00, 8,30 m atstumu nuo kelio ašies. Nuėmus 10 cm storio velėną atidengtas tamsiai pilkas povėlininis sluoksnis – armuo. Gilyn jis tęsėsi apie 20 cm. Po juo atkastas kiek maišytas priemolis, šio sluoksnio storis buvo 20-25 cm. 50-55 cm gylyje pasiektas rusvo priemolio žemės. Jokių radinių neaptikta, kultūrinis sluoksnis neužfiksuotas. Iš viso kasta iki 55-60 cm gylio, iširtas 2 m² dydžio plotas.

Šurfas Nr.7 (koordinatės LKS-94: 477344,64; 6019580,10. Foto 3, 26, brėž.2) užmatuotas P kelio pusėje 16,40 m atstumu nuo šurfo Nr.6, 7,50 m – nuo kelio ašies. Nuėmus 5 cm storio velėną atidengtas tamsiai pilkas povėlininis sluoksnis su gausiomis žvyro bei mažų akmenukų (iki 5 cm skersmens) priemaišomis. Gilyn jis tęsėsi apie 15 cm Š dalyje kv.1, iki 25 cm kv.2 prie P sienelės. Po juo atkastas šiek tiek tamsesnio grunto sluoksnis – nuo 2 cm storio Š dalyje iki 20 cm storio P. Giliau atidengtas kiek maišyto molio sluoksnelis – nuo 20 cm storio kv.1 iki 5 cm kv.2. Po juo visame tyrimų plote 45-55 cm gylyje pasiektas rudo molio žemės. Kultūrinio sluoksnio nerasta. Iš viso kasta iki 55-65 cm gylio, iširti 2 m².

Šurfas Nr.8 (koordinatės LKS-94: 477385,27; 6019606,55. Foto 4-5, brėž.2) užmatuotas Š kelio pusėje, 50 m atstumu nuo šurfo Nr.6, 48,50 m – nuo šurfo Nr.7, 9,40 m – nuo kelio ašies. Po 5 cm storio velėna ir 10 cm storio šviesiai pilku povėlininiu sluoksniu, persimaišiusiu su stambiu žvyru, didžiojoje tyrimų ploto dalyje, išskyrus 20-50 cm pločio rudo, kiek maišyto molio juostą prie P sienelės, pasiektas šviesaus žvyro žemės. Prie P sienelės rudo molio žemės

fiksuotas 50 cm gylyje. Jokių radinių neaptikta, kultūrinio sluoksnio pėdsakų neaptikta. Iš viso kasta iki 50-55 cm gylio, ištirtas 2 m² dydžio plotas.

Šurfas Nr.9 (koordinatės LKS-94: 477392,87; 6019591,24. Foto 6, brėž.2) parinktas P kelio pusėje 17,10 m atstumu nuo šurfo Nr.8, 49,50 m – nuo šurfo Nr.7. Jame velėna ir šviesiai pilkas, su gausiomis stambaus žvyro priemaišomis povėlininis sluoksnis tęsiasi iki 15 cm gylio. Po juo gilyn dar 15 cm kastas kiek maišytas žvyras. Visame plote švaraus šviesaus žvyro įžemis pasiektas 30 cm gylyje. Radinių neaptikta, kultūrinis sluoksnis neužfiksuotas. Iš viso kasta iki 40 cm gylio, ištirti 2 m².

Šurfas Nr.10 (koordinatės LKS-94: 477409,39; 6019610,74. Foto 7, radinių foto 43, brėž.2) užmatuotas Š kelio pusėje 24,50 m atstumu nuo šurfo Nr.8, 25,50 m – nuo šurfo Nr.9. Nuėmus 5 cm storio velėną atidengtas šviesiai pilkas povėlininis sluoksnis su gausiomis žvyro bei mažų akmenukų (iki 5 cm skersmens) priemaišomis bei keliai stambesniais rieduliais. Gilyn jis tęsiasi 5-10 cm. Po juo atkastas šviesiai pilkas, mažai maišytas molingas žvyras. Šio sluoksnio storis kv.1 buvo apie 20 cm, kv.2 – nuo 20 cm iki 40 cm ties P sienele. Giliau atsidengė tamsiai pilkas gruntas su gausiomis žvyro priemaišomis bei nežymiais degėsiiais. Šio sluoksnio storis buvo apie 50 cm. Apatinėje jo dalyje aptiktos dvi smulkios žiestos keramikos šukės, viena iš kurių buvo pilkos molio masės, kita – padengta gelsva ir žalsva glazūra. Kadangi abi sienelės labai smulkios, jos neregistruotos. Manoma, kad atidengtas XVII-XVIII a. kultūrinis sluoksnis, galėjęs priklausyti dvarvietai.

Po viršutiniu kultūrinio sluoksnio horizontu fiksuotas apatinis – iki 20 cm storio juodos žemės sluoksnis, apatinėje dalyje su degėsiiais, bet be radinių. Po juo – 20 cm storio difuzinio smėlio sluoksnis, po kuriuo 140-150 cm gylyje pasiektas rusvo smėlio įžemis. Pagal vėliau iškastuose šurfluose aptiktus radinius apatinio kultūrinio sluoksnio horizontas datuotinas I tūkst. I puse. Iš viso kasta iki 150 cm gylio, ištirtas 2 m² dydžio plotas.

Visų šurfo sienelių stratigrafija panaši: 5 cm storio velėna, 5-10 cm storio šviesiai pilkas povėlininis sluoksnis su gausiomis žvyro priemaišomis, 20-40 cm storio šviesiai pilko, mažai maišyto molingo žvyro sluoksnis. Po juo – tamsiai pilko grunto 50 cm storio kultūrinio sluoksnio viršutinis horizontas, 10-20 cm storio degėsingas, intensyvus kultūrinio sluoksnio apatinis horizontas, 20 cm storio kiek maišyto, difuzinio smėlio sluoksnis, po kuriuo 140-150 cm gylyje – rusvo smėlio įžemis.

Šurfas Nr.11 (koordinatės LKS-94: 477417,09; 6019595,43. Foto 8-9, 21, 31, radinių foto 38, pieš.1, brėž.2) parinktas P kelio pusėje, 24,50 m atstumu nuo šurfo Nr.9 ir 17 m – nuo šurfo Nr.10. Po 20 cm storio velėna ir tamsiai pilku povėlininiu sluoksniu jame atidengtas šviesiai pilkas gruntas su gausiomis žvyro priemaišomis. Šio sluoksnio storis buvo 5-10 cm. Giliau kasta kiek tamsesnė žemė su vis dar gausiomis žvyro priemaišomis ir pavieniais angliukais, bet be radinių. Šio viršutinio kultūrinio sluoksnio horizonto storis buvo 40-45 cm. 70-75 cm gylyje gruntas staigiai patamsėjo, pagausėjo degėsių, beveik išnyko žvyro priemaišos bei

aptikti pirmieji radiniai. Šis intensyvus kultūrinio sluoksnio horizontas buvo 50-55 cm storio. Jame aptikta dešimt būtinių keramikos šukių, du smulkūs molio tinko gabaliukai, trys gyvūnų kaulai. Visi keramikos fragmentai – vienas dugnas ir devynios sienelės – užregistruoti (inv.Nr.2-10). Iš jų keturios šukės priklausė lipdytam indui lygiu paviršiumi, šešios – ankstyvajai lipdytai keramikai grublėtu paviršiumi, datuojamai I tūkst. I puse. 120-130 cm gylyje kultūrinis sluoksnis pasibaigė, toliau buvo kasamas kiek persimaišęs difuzinis smėlio 20-30 cm storio sluoksnis. 150 cm gylyje pasiektas rusvo smėlio žemės. Iš viso kasta iki 150-160 cm gylio, ištirtas 2 m² dydžio plotas.

Visų šurfo sienelių stratigrafija panaši: 10 cm velėna, 10 cm tamsiai pilkas povelėninis sluoksnis, 5-10 cm storio šviesiai pilko grunto su gausiomis žvyro priemaišomis sluoksnis. Giliau fiksuotas 40-45 cm storio viršutinis tamsiai pilkas kultūrinio sluoksnio su žvyro priemaišomis ir nežymiais degėsių horizontas, 50-55 cm storio intensyvus, juodas, su degėsių ir radiniais apatinis kultūrinio sluoksnio horizontas, po kuriuo buvo 20-30 cm storio kiek maišytas difuzinis smėlio sluoksnis, 150-160 cm gylyje – rusvo smėlio žemės.

Šurfas Nr.12 (koordinatės LKS-94: 477436,37; 6019613,81. Foto 10, brėž.2) parinktas Š kelio pusėje, 27 m atstumu nuo šurfo Nr.10, 26,60 m – nuo šurfo Nr.11. Nuėmus 10 cm storio velėną atidengtas tamsiai pilkas su pavieniais akmenukais povelėninis sluoksnis – armuo. Gilyn jis tęsėsi 20-30 cm. Po juo 30-40 cm gylyje pasiektas šviesaus smėlio žemės. Siekiant įsitikinti, ar smėlis nėra supustytas, šurfas pagilintas iki 60 cm, tačiau ir šiame gylyje žemės nepakito. Jokių radinių neaptikta, kultūrinis sluoksnis neužfiksuotas. Iš viso kasta iki 60 cm gylio, ištirtas 2 m² dydžio plotas.

Šurfas Nr.13 (koordinatės LKS-94: 477442,27; 6019598,57. Foto 11, brėž.2) užmatuotas P kelio pusėje, 25,40 m atstumu nuo šurfo Nr.11, 16,30 m – nuo šurfo Nr.12. Šiame tyrimų plote velėna ir povelėninis sluoksnis buvo nuo 10 iki 20 cm storio, po juo dar kastas kiek maišytas žvyras. 25-30 cm gylyje pasiektas šviesaus smulkaus žvyro – smėlio žemės. Ties Š sienele šurfas pagilintas iki 50 cm gylio, tačiau žemės nepakito. Nei radinių, nei kultūrinio sluoksnio pėdsakų neužfiksuota. Iš viso ištirti 2 m².

Šurfas Nr.14 (koordinatės LKS-94: 477456,66; 6019616,31. Foto 12, brėž.2) parinktas Š kelio pusėje, 20,40 m atstumu nuo šurfo Nr.12, 22,80 m – nuo šurfo Nr.13. Nuėmus 10 cm storio velėną atidengtas tamsiai pilkas su pavieniais akmenukais povelėninis sluoksnis. Gilyn jis tęsėsi 20-30 cm, po juo dar buvo apie 10 cm storio kiek persimaišiusio smėlio su žvyru bei molio tarpais sluoksnis, po kuriuo 40-50 cm gylyje pasiektas šviesaus smėlio su žvyru žemės. Jokių radinių neaptikta, kultūrinis sluoksnis neužfiksuotas. Iš viso kasta iki 60-70 cm gylio, ištirtas 2 m² dydžio plotas.

Šurfas Nr.15 (koordinatės LKS-94: 477467,35; 6019601,93. Foto 13-16, brėž.3) užmatuotas P kelio pusėje, 25,30 m atstumu nuo šurfo Nr.13, 18 m – nuo šurfo Nr.14. Po 10 cm velėna atidengtas šviesiai pilkas povelėninis sluoksnis su gausiomis žvyro, smulkių (iki 5 cm

skersmens) akmenukų ir keliai pavieniais rieduliais sluoksnis. Gilyn jis tęsėsi kv.2 apie 10 cm, kv.1 – 20 cm. Po juo visame šurfe, išskyrus ŠR kampa, kastas šviesus kiek maišytas žvyras su molio intarpais. Šio sluoksnio storis buvo nuo 10 iki 20 cm, po juo 40-50 cm gylyje pasiektas molingo žvyro įžemis.

Kv.1 prie R sienelės 30 cm gylyje atsidendė juodos dėmės pusapvalė dalis, kita dalis liko sienelėje. Duobė buvo 30x50 cm dydžio, 80 cm gylio, užpildyta juoda žeme su degėsiais, bet be radinių. 120 cm gylyje po duobe pasiektas įžemis.

Jokių radinių šurfe Nr.15 neaptikta. Iš viso kasta iki 60 cm, duobėje iki 120 cm gylio, ištirtas 2 m² dydžio plotas.

Šurfas Nr.16 (koordinatės LKS-94: 477477,92; 6019616,95. Foto 17, brėž.3) parinktas Š kelio pusėje, 21,30 m atstumu nuo šurfo Nr.14, 18,40 m – nuo šurfo Nr.15. Nuėmus 10 cm storio velėną ir 10 cm storio šviesiai pilką povelėninį sluoksnį, atidengtas kiek tamsesnis pilkas gruntas su pavieniais smulkiais akmenukais. Gilyn jis tęsėsi apie 20 cm. Po juo dar buvo 10 cm storio kiek maišyto smėlio su molio intarpais sluoksniais, po kuriuo 50 cm gylyje pasiektas šviesaus smėlio įžemis. Jokių radinių neaptikta, kultūrinis sluoksnis neužfiksuotas. Iš viso kasta iki 55-60 cm gylio, ištirtas 2 m² dydžio plotas.

Šurfas Nr.17 (koordinatės LKS-94: 477491,81; 6019604,03. Foto 18, brėž.3) užmatuotas P kelio pusėje, 24,50 m atstumu nuo šurfo Nr.15, 19 m – nuo šurfo Nr.16. Po 10 cm storio velėna ir 10 cm storio šviesiai pilku povelėniniu sluoksniu atidengtas tamsiai pilkas gruntas su pavieniais smulkiais akmenukais ir žvyru. Gilyn jis tęsėsi 15-25 cm. Po juo buvo 15-20 cm storio pilko smėlio sluoksnis su tamsaus žvyro intarpais. 60-65 cm gylyje pasiektas šviesaus žvyro įžemis. Kultūrinis sluoksnis neužfiksuotas. Iš viso kasta iki 70 cm gylio, ištirtas 2 m² dydžio plotas.

Šurfas Nr.18 (koordinatės LKS-94: 477497,23; 6019617,26. Foto 19, brėž.3) parinktas Š kelio pusėje, ties piketu 17+60.00, 19,30 m atstumu nuo šurfo Nr.16, 14,30 m – nuo šurfo Nr.17. Velėna ir povelėninis sluoksnis šiame tyrimų plote buvo iki 20 cm storio. Giliau kastas kiek maišytas pilkas gruntas su juodos žemės iki 5 cm storio intarpais. 40 cm gylyje pasiektas įžemis – didžiojoje ploto dalyje geltonas smėlis, ties Š sienele – rudas žvyras. Siekiant jį patikrinti, Š šurfo dalyje dar buvo kasama iki 75 cm gylio, kol ir čia buvo pasiektas geltonas smėlis. Jokių radinių neaptikta, kultūrinis sluoksnis neužfiksuotas. Iš viso ištirtas 2 m² dydžio plotas.

Ištyrus pirmuosius trylika šurfių buvo nuspręsta patikslinti teritorijos, kurioje aptiktas kultūrinis sluoksnis, ribas. Todėl P kelio pusėje buvo atmatuoti dar trys šurfai: Nr.19 tarp Nr.7 ir Nr.9, Nr.20 – tarp Nr.9 ir Nr.11, Nr.21 – tarp Nr.11 ir Nr.13. Atstumai tarp šurfių parinkti įvertinus reljefą.

Šurfas Nr.19 (koordinatės LKS-94: 477368,66; 6019585,70. Foto 20, brėž.3) užmatuotas 24,70 m atstumu nuo šurfo Nr.7, 24,80 m – nuo šurfo Nr.9. Po 10 cm storio velėna ir 20 cm storio pilku povelėniniu sluoksniu atidengtas tamsiai pilkas gruntas su pavieniais smulkiais

akmenukais ir žvyro tarpsluoksniais. Šio sluoksnio storis buvo nuo 5 iki 15 cm. Po juo 35-45 cm gylyje pasiektas žvyro įžemis. Kultūrinis sluoksnis neužfiksuotas. Iš viso kasta iki 50 cm gylio, ištirtas 2 m² dydžio plotas.

Šurfas Nr.20 (koordinatės LKS-94: 477408,84; 6019592,83. Foto 21-23, 31, radinių foto 32-33, 39-42, 44, pieš.1, brėž.3) parinktas 16 m atstumu nuo šurfo Nr.9, 8,65 m – nuo šurfo Nr.11. Velėna ir šviesiai pilkas povėlininis sluoksnis su gan gausiomis smulkių akmenukų priemaišomis šiame tyrimų plote buvo iki 30 cm storio. Giliau atidengtas tamsiai pilkas gruntas su akmenukais ir degėšiais. Šio kultūrinio sluoksnio storis buvo 40 cm. Prie R sienelės kv.1 ir kv.2 sandūroje 40 cm gylyje atsidendę juodos žemės su degėšiais dėmė. Tame pat gylyje dar viena kiek šviesesnio grunto ir su retais angliukais mažesnė dėmė pasimatė kv.1 ŠR kampe. Kasant gilyn abi dėmės vis labiau ryškėjo. 60 cm gylyje jose aptiktos pirmosios lipdytinės keramikos šukės, 70 cm gylyje didesnėje – geležinis peilis ir verpstukas. 80 cm gylyje apskriti duobių kontūrai išryškėjo rausvo difuzinio smėlio įžemyje. Pirmosios atidengta tik ¼ dalis, kiti ¾ liko Š ir R sienelėje. Jos skersmuo turėtų būti apie 80 cm. Duobė apvalėjančiu dugnu, iki 70 cm gylio. Antrosios atkasta ½ dalis, kita liko R sienelėje. Jos skersmuo taip pat 80 cm. Šioje įžemio lygyje aptikti du 20 ir 30 cm skersmens rieduliai. Preparuojant gilyn nustatyta, kad jos dugnas plokščias, nežymiai siaurėjantis. Duobės būta apie 80 cm gylio.

Šurfas neplėstas, kadangi tapo aišku, kad, norint įgyvendinti kelio statybos projektą, čia bus būtina atlikti detalius tyrimus.

Abiejose duobėse aptikti trisdešimt septyni lipdytinės keramikos – grublėtosios ir lygiu paviršiumi – fragmentai (inv.Nr.11-47), dar dvi smulkios šukelės neinventorintos. Tarp šukių daugiausiai sienelių, tačiau rasta ir pakraštėlių, leidusių kultūrinį sluoksnį datuoti I tūkst. I puse. Tam pačiam laikotarpiui priskirtinas ir labai geros būklės verpstukas (inv.Nr.48), taip pat registruoti šlako fragmentai (inv.Nr.54-57), neinventorinti du molio tinko gabaliukai. Verpstuko lygyje aptiktas peilis (inv.Nr.49) greičiausiai pateko į gruntą vėliau – pagal formą ir būklę jis priskirtas XVI-XVIII a., t.y., dvarvietės laikotarpiu. Taip pat turėtų būti datuojami ir gyvulių (kiaulės ir stambaus žolėdžio) kaulai, rasti viršutinėje kultūrinio sluoksnio dalyje.

Kultūrinio sluoksnio storis duobėse buvo 70-80 cm. Abiejose įžemis pasiektas 120 cm gylyje. Už duobių ribų po kultūriniu sluoksniu fiksuotas 20 cm storio kiek maišyto smėlio sluoksnelis, rusvo smėlio įžemis atidengtas 90 cm gylyje. Iš viso kasta iki 100 cm, duobėse – iki 120 cm gylio, ištirtas 2 m² dydžio plotas.

Šurfo sienelėse fiksuoti šie sluoksniai: 30 cm storio velėna ir šviesiai pilkas povėlininis sluoksnis – armuo su gan gausiomis smulkių akmenukų priemaišomis. Giliau – 40 cm storio tamsus su degėšiais ir radiniais kultūrinis sluoksnis, 20 cm storio maišyto smėlio sluoksnis, po kuriuo – rusvo smėlio įžemis. Š sienelėje po armeniu fiksuotas tamsiu gruntu užpildytas 40 cm pločio, 70 cm gylio perkasimas, po kuriuo įžemis – 120 cm gylyje. Tas pat perkasimas matėsi ir R sienelės kv.1 pradžioje. Ties kv.1-2 sandūra ir kv.2 po armeniu R sienelėje fiksuotas antrasis

80 cm pločio, 80 cm gylio perkasimas, užpildytas juoda žeme su degėšiais ir radiniais. Po juo įžemis – 120 cm gylyje.

Šurfas Nr.21 (koordinatės LKS-94: 477437,85; 6019598,50. Foto 24-25, radinių foto 37, prieš.1, brėž.3) parinktas ties piketu 17+00.00, 21 m atstumu nuo šurfo Nr.11, 4,50 m – nuo šurfo Nr.13. Po 10 cm storio velėna ir 20 cm storio tamsiai pilku povelėniniu sluoksniu atidengtas maišytas gruntas – prie V sienelės rusvai pilkas molingas žvyras, prie R – šviesus žvyras. Kasant gilyn prie V sienelės 40-50 cm gylyje aptiktos dvi to paties indo I tūkst. pradžia datuojamos brūkšniuotosios keramikos šukės (inv.Nr.1), trys smulkios šukelės grublėtu paviršiumi (neregistruotos) bei du molio tinko fragmentai. 60 cm gylyje visame šurfe pasiektas žvyro įžemis. Iš viso kasta iki 60 cm gylio, ištirtas 2 m² dydžio plotas.

Š ir R sienelėse po 30 cm velėna ir povelėniniu sluoksniu fiksuotas šviesaus žvyro įžemis. V ir P sienelėse po 20-30 cm storio velėna ir povelėniniu sluoksniu buvo iki 30 cm storio maišyto rudo žvyro kultūrinis sluoksnis, po kuriuo – šviesaus žvyro įžemis.

Tapo aišku, kad aptikta ankstyvojo kultūrinio sluoksnio užimamos teritorijos R riba. V kultūrinio sluoksnio teritorijos riba laikytina daubos pabaiga tarp šurfo Nr.9 ir Nr.20. Iš viso kultūrinis sluoksnis patenka į 40 m ilgio ruožą. Tokio pat ilgio atkarpa su ankstyvuoju kultūriniu sluoksniu turėtų būti ir kitoje kelio pusėje.

Nustačius intensyvaus kultūrinio sluoksnio užimamą plotą, patenkantį į kelio statybos darbų zoną, tolesni tyrimai perkelti už senovės gyvenvietės ribų, į V nuo užpelkėjusios įdubos. Čia atmatuoti paskutiniai keturi šurfai – Nr.22-25.

Šurfas Nr.22 (koordinatės LKS-94: 477293,83; 6019582,07. Foto 27, brėž.3) parinktas Š kelio dalyje, 44,50 m atstumu nuo šurfo Nr.6, 51 m – nuo šurfo Nr.7. Po 10 cm storio velėna ir 10 cm storio pilku povelėniniu sluoksniu atidengtas kiek maišytas rusvas priemelis su pavieniais akmenukais, besitęsiantis iki 70 cm gylio. Po juo fiksuotas tamsiai pilko apie 30 cm storio grunto su pavieniais angliukais sluoksnis, bet be radinių, todėl liko neaišku, ar tai kultūrinis sluoksnis. 100 cm gylyje pasiektas smėlio įžemis. Iš viso kasta iki 100 cm gylio, ištirtas 2 m² dydžio plotas.

Šurfas Nr.23 (koordinatės LKS-94: 477285,80; 6019562,93. Foto 28, brėž.4) užmatuotas P kelio pusėje, 20,80 m nuo šurfo Nr.22, 61,30 m – nuo šurfo Nr.7. Velėna ir pilkas povelėninis sluoksnis šiame tyrimų plote siekė 40 cm. Po juo atidengtas iki 30 cm storio maišyto smėlio su tamsesnio grunto dėmėmis sluoksnis, po kuriuo 70 cm gylyje pasiektas rusvo smėlio difuzinis įžemis. Kultūrinis sluoksnis neužfiksuotas. Iš viso kasta iki 70 cm gylio, ištirtas 2 m² dydžio plotas.

Šurfas Nr.24 (koordinatės LKS-94: 477265,31; 6019557,15. Foto 29, radinių foto 33, brėž.4) parinktas P kelio dalyje, 38 m atstumu nuo šurfo Nr.22, 21,30 m – nuo šurfo Nr.7. Velėna ir pilkas povelėninis sluoksnis šiame šurfe siekė 30 cm. Po juo atidengtas kiek tamsesnio pilko grunto 30 cm storio sluoksnis su žvyro tarp sluoksniais ir retais degėšiais. 60 cm gylyje kv.1 jame

surasta XVI-XVIII a. vinis (inv.Nr.50). 70 cm gylyje visame plote pasiektas žvyringo priemolio įžemis. Iš viso kasta iki 70-80 cm gylio, iširtas 2 m² dydžio plotas.

Šurfas Nr.25 (koordinatės LKS-94: 477241,57; 6019565,45. Foto 30, brėž.4) parinktas Š kelio dalyje, ties piketu 15+00.00, 25,15 m atstumu nuo šurfo Nr.24, 54,85 m – nuo šurfo Nr.22. Velėna ir pilkas povelėninis sluoksnis čia buvo 40 cm storio. Po juo pasiektas smėlio įžemis. Jokių radinių neaptikta, kultūrinis sluoksnis neužfiksuotas. Iš viso iširtas 2 m² dydžio plotas.

Po tyrimų visi šurfai užkasti ir užvelėnuoti (foto m49-50).

Lygiagrečiai su žvalgomaisiais tyrimais 30 m pločio juosta nuo sankryžos ties PK 17+71.00 iki PK 15+00 buvo žvalgyta metalo detektoriumi. Šių darbų metu rasti trys radiniai, papildę sąrašą: XX a. medaliukas (inv.Nr.51), moneta – 1655 m. LDK kaldintas Jono Kazimiero (1648-1668) varinis šilingas (inv.Nr.52), XIX-XX a.pr. kareiviška saga (inv.Nr.53). Kiti radiniai – gilzės, kulkos, technikos detalės, įvairios metalinės šukės registruojamos nebuvo.

Vizualiniai žvalgymai ir žvalgymai metalo detektoriumi nuo sankryžos su rajoniniu keliu Nr.2509 Rūda – Šventežeris – Teizai – Kavalčiukai (piketas 0+00.00) iki archeologinių tyrimų zonos pradžios (piketas 15+00.00), iš viso 1500 m atkarpoje buvo vykdomi nuėmus augalinį sluoksnį būsimųjų griovių vietose (foto 45-46). Jų metu archeologijai vertingų radinių neaptikta, kultūrinis sluoksnis neužfiksuotas.

Po tyrimų užsakovams buvo perduota pažyma, kurioje supažindinama su tyrimų rezultatais bei nurodyta, kad negalimi griovio įrengimo darbai 40 m ilgio atkarpoje abiejose kelio pusėse nuo piketo 16+60.00 iki piketo 17+00.00, kol ši teritorija nebus iširta detaliaisiais tyrimais. Kadangi grioviams įrengti reikia 4 m pločio juostos, detalieji tyrimai būtų atliekami 4x40 m dydžio plotuose, bendrai 320 m² teritorijoje. Kitas pažymos egzempliorius su lydraščiu (žr. priedą 3 – 2012 08 24 raštą) buvo perduotas Kultūros paveldo departamento Alytaus teritoriniam padaliniiui. Šis UAB „Alkesta“ išsiuntė reikalavimą (žr. priedą 4 – KPD 2012 08 28 reikalavimas Nr.41) dėl papildomų tyrimų atlikimo.

2012 m. kelio įrengimo darbai iki archeologinių tyrimų zonos buvo užbaigti – paklotas asfaltas, įrengti grioviai, nuovažos (foto 47-48). Ties tyrimų zona ant buvusios kelio dangos asfaltas paklotas, tačiau grioviai neįrengti (foto 49-50), kol neatlikti archeologiniai tyrimai. Šie turėtų būti vykdomi 2013 m.

2012 m. tyrimai nustatyta, kad kultūrinis sluoksnis yra tiek saugomoje gyvenvietės teritorijoje P kelio pusėje, tiek į Š nuo jo. Atlikus detaliuosius tyrimus būtina žvalgomaisiais tyrimais iširti vizualinės apsaugos zonos dalį į Š nuo gyvenvietės, kad galima būtų koreguoti jos teritoriją.

IŠVADOS

1) 2012 m. žvalgomųjų archeologinių tyrinėjimų metu ištirta dvidešimt 1x2 m dydžio šurfų, bendrai 40 m² dydžio plotas.

2) Šurfuose Nr.11, 20, 21, patenkančiuose į saugomą senovės gyvenvietės teritoriją, aptiktas intensyvus I tūkst. I pusės kultūrinis sluoksnis su lipdytine keramika brūkšniuotu, lygiu ir grublėtu paviršiumi, moliniu verpstuku, geležies lydymo atliekomis, molio tinku ir gyvūnų kaulais. Fiksuotos dvi šio laikotarpio ūkinės duobės tyrimų plote Nr.20. Kultūrinio sluoksnio storis šurfe Nr.21 buvo 20 cm, šurfe Nr.11 – 50-55 cm, šurfe Nr.20 – nuo 40 cm iki 80 cm duobėse.

3) Šurfuose Nr.10, 20, 24, taip pat žvalgant metalo detektoriumi tarp šurfų Nr.6 ir Nr.8 aptikti dvarvietės laikotarpiu – XVII-XVIII a. – datuoti radiniai: žiastos keramikos šukės, geležinis peilis, kaltinė vinis, Jono Kazimiero varinis šilingas. Taip pat dar keliuose šurfuose fiksuotas tamsesnis gruntas, galėjęs būti kultūriniu sluoksniu, nors radinių juose nebuvo.

4) Siekiant įgyvendinti kelio Nr.4-5 rekonstrukcijos projektą, P kelio pusėje senovės gyvenvietės teritorijoje būtina atlikti detalius archeologinius tyrimus 40 m ilgio, 4 m pločio, reikalingo grioviams įrengti, ruože. Tokios pat apimties tyrimus būtina atlikti ir kitoje kelio pusėje, kuri nepatenka į gyvenvietės teritoriją, bet yra piliakalnio vizualinės apsaugos zonoje. Iš viso detalieji tyrimai turėtų būti atliekami ne mažesnėje, kaip 320 m² teritorijoje.

5) Būtina užtikrinti, kad šiame ruože ateityje be archeologinių tyrimų nebūtų vykdomi jokie žemės kasimo darbai po šiuo metu esančia kelio danga, kadangi ir po ja gali būti išlikęs vertingas kultūrinis sluoksnis.

7) Ateityje reikėtų atlikti papildomus archeologinius tyrimus, kad patikslinti saugomos teritorijos ribas.

8) Penkiasdešimt septyni registruoti radiniai, taip pat smulkios neinventorintos keramikos šukės bei molio tinko fragmentai perduoti LNM.

Archeologė Agnė Vaitkuvienė

2012 m. žvalgomieji archeologijos tyrimai kelio Nr.4-5 vietoje, Prelomciškės senovės gyvenvietėje. Radinių sąrašas.

I. Buitinė keramika, lipdyta.

Eilės Nr.	Inv.Nr.		Šurfas	Kvadratas	Gylis (m)	Keramikos tipas (pagal paviršių)	Išlikusi indo dalis	Radinių kieki s	Fragmento storis mm		Fragmento dydis mm		Angos skersmu o (mm)	Dugno skersmu o (mm)	Priemaišos				Molio spalva		Svoris (g)	Pastabos	Pieš nys	Foto	
									min	max	plotis (max)	ilgis (max)			Gran itas	Smė lis	Dydis	Kieki s	ruda, rausva	pilk a					
1	1	1	21	2	0,40	Brūkšniuota?	pakraštėlis	2	8	11	38	42	200			+		m	v	+		21	To paties indo dalys, nors ir nesulimpa. Grublėtoji, po kurios grublėtumu buvo brūkšniavimas?	1	37
2		2		2	0,40	sienelė			8	11	23	41					+		m	v	+			10	
3	2	1	11	1	0,80	Lygi	sienelė	2	8	11	40	50				+		v	v	+		21			38
4		2		1	0,80		sienelė		10	11	27	32				+		v	v	+		7			
5	3	2		1,00	Lygi	dugnas	1	4	15	31	59					+		m	v		+	26		1	38
6	4	1		1,00	Grublėtoji	sienelė	1	8	12	36	48					+	+	m	v	+		21	Grublėtumas smulkus, "sausas"	1	38
7	5	1		1,00	Grublėtoji	sienelė	1	9	11	27	44					+		m	v	+		10	Grublėtumas smulkus, "sausas"		38
8	6	1		1,00	Grublėtoji	sienelė	1	6	11	43	49					+		v	v	+		20	Grublėtumas smulkus, "šlapias"	1	38
9	7	1		1,10	Lygi	sienelė	1	9	10	32	36					+		v	v		+	10			38
10	8	2		1,00	Grublėtoji	sienelė	1	9	11	20	26					+		v	v		+	5	Grublėtumas smulkus, "sausas"		38
11	9	2		1,10	Grublėtoji	sienelė	1	4	7	26	36					+		v	v	+		5	Grublėtumas nutrupėjęs		38
12	10	2		1,20	Grublėtoji	sienelė	1	3	4	17	23					+		v	v	+		2	Grublėtumas nutrupėjęs		38
13	11	1		0,60	Grublėtoji	pakraštėlis	1	7	15	37	50	80					+		v	v	+		27	Grublėtumas stambus, "sausas", vidinėje pusėje - brūkšniavimas	1
14	12	1	0,60	Grublėtoji	sienelė	1	6	15	42	50					+		v	v		+	25	Grublėtumas stambus, "sausas"	1	39	
15	13	1	0,60	Grublėtoji	sienelė?	1	10	18	30	47					+		v	v	+		20	Grublėtumas stambus, "sausas", abiejose pusėse. Pakraštėlis nulaužta lūpa?	1	39	
16	14	1	0,60	Grublėtoji	sienelė	1	6	9	34	47						+		m	m	+		17	Grublėtumas smulkus, "sausas"	1	39
17	15	1	0,60	Grublėtoji	sienelė	1	9	12	33	35						+		m	m	+		12	Grublėtumas smulkus, "šlapias"		39
18	16	2	0,60	Grublėtoji	pakraštėlis	1	9	13	28	30	80					+		m	v	+		10	Grublėtumas smulkus, "šlapias"	1	39

Eilės Nr.	Inv.Nr.	Šurfas	Kvadratas	Gylis (m)	Keramikos tipas (pagal paviršiu)	Išlikusi indo dalis	Radi nių kieki s	Fragmento storis mm		Fragmento dydis mm		Angos skersmu o (mm)	Dugno skersmu o (mm)	Priemaišos				Molio spalva		Svoris (g)	Pastabos	Pieši nys	Foto	
								min	max	plotis (max)	ilgis (max)			Gran itas	Smė lis	Dydis	Kieki s	ruda, rausva	pilk a					
19	17	20	2	0,60	Grublėtoji	sienelė	1	9	13	29	34			+		m	v	+		12	Grublėtumas smulkus, vienoje pusėje "sausas", kitoje - "šlapias". Pakraštėlis nulaužta lūpa?	1	39	
20	18		2	0,60	Lygi	sienelė	1	4	9	25	34				+	m	m	+		7			39	
21	19		2	0,60	Grublėtoji	sienelė	1	6	11	25	28				+	m	m	+		5	Grublėtumas smulkus, "šlapias"		39	
22	20		2	0,60	Grublėtoji	sienelė	1	9	11	19	36				+	m	m		+	5	Grublėtumas smulkus, "šlapias". To paties indo inv.Nr.19 dalis?		39	
23	21		1	0,70	Grublėtoji	sienelė	1	4	7	21	23				+	m	m		+	4	Grublėtumas smulkus, "šlapias". To paties indo inv.Nr.19-20 dalis?		39	
24	22		1	0,70	Grublėtoji	pakraštėlis	1	4	8	14	18	60				+	m	m		+	2	Grublėtumas smulkus, "šlapias". To paties indo inv.Nr.19-21 dalis?	1	39
25	23		1	0,70	Lygi	sienelė	1	8	11	35	44				+	m	v	+		18		1	39	
26	24		1	0,80	Lygi, gludinta	pakraštėlis su nulaužta lūpa?	1	6	10	25	31	160			+		m	m		+	6	Puošta grioveliu	1	39
27	25		1	0,80	Lygi	pakraštėlis	1	6	8	26	27	140			+		m	m	+		6	Lūpa palenktą į vidų	1	39
28	26		2	0,70	Grublėtoji	dugnas	1	12	16	70	84		>130		+		m	v		+	72	Vidus perdegęs		40
29	27		2	0,70	Grublėtoji	pakraštėlis	1	7	11	56	71	160			+	+	m	v	+		50	Grublėtumas smulkus, "šlapias"	1	40
30	28		2	0,70	Grublėtoji	pakraštėlis	1	6	10	33	43	120			+	+	m	v	+		13	Grublėtumas smulkus, "šlapias"	1	40
31	29		2	0,70	Grublėtoji	sienelė	1	7	16	54	69				+		v	v	+		54	Grublėtumas stambus, "sausas". Po grublėtumu ir vidinėje pusėje matomas brūkšniavimas	1	40
32	30		2	0,80	Grublėtoji	sienelė	1	10	16	47	65				+		m	v		+	41	Grublėtumas stambus, "šlapias".	1	40
33	31		2	0,80	Grublėtoji	sienelė	1	7	14	48	51				+		m	v	+		34	Grublėtumas stambus, "šlapias". To paties indo inv.Nr.30 dalis	1	40
34	32		2	0,80	Grublėtoji	sienelė	1	13	18	45	56				+		m	v	+		47	Grublėtumas smulkus, "sausas"	1	40
35	33	2	0,80-1,20	Grublėtoji	sienelė	1	11	13	45	54				+		m	v	+		30	Grublėtumas smulkus, "šlapias"	1	40	

Eilės Nr.	Inv.Nr.	Šurfas	Kvadratas	Gylis (m)	Keramikos tipas (pagal paviršių)	Išlikusi indodalis	Radi nių kieki s	Fragmento storis mm		Fragmento dydis mm		Angos skersmuo (mm)	Dugno skersmuo (mm)	Priemaišos				Molio spalva		Svoris (g)	Pastabos	Piešinys	Foto
								min	max	plotis (max)	ilgis (max)			Granitas	Smėlis	Dydis	Kieki s	ruda, rausva	pilk a				
36	34	20	2	0,80-1,20	Grublėtoji	sienelė	1	11	16	35	57			+		m	m	+		22	Grublėtumas stambus, "šlapias".	1	40
37	35		2	0,80-1,20	Grublėtoji	sienelė	1	8	12	35	42			+		m	m	+		16	Grublėtumas smulkus, "sausas". Po grublėtumu - nežymus brūkšniavimas	1	40
38	36		2	0,80-1,20	Grublėtoji	sienelė	1	8	11	26	44			+		m	m	+		14	Grublėtumas smulkus, "sausas"	1	40
39	37		2	0,80-1,20	Grublėtoji	sienelė	1	8	13	32	33				+	m	m	+		13	Grublėtumas nutrupėjęs		41
40	38		2	0,80-1,20	Grublėtoji	sienelė	1	10	12	30	34			+		m	m	+		10	Grublėtumas smulkus, "sausas"		41
41	39		2	0,80-1,20	Grublėtoji	sienelė	1	5	8	22	38			+		v	v	+		6	Grublėtumas smulkus, "sausas"		41
42	40		2	0,80-1,20	Grublėtoji	sienelė	1	4	13	13	35			+		v	m	+		5	Išorė puošta pirštais suformuotais grioveliais	1	41
43	41		2	0,80-1,20	Grublėtoji	sienelė	1	7	10	18	32			+		m	m	+		5	Grublėtumas smulkus, "sausas"		41
44	42		2	0,80-1,20	Grublėtoji	sienelė	1	4	13	15	31			+		m	m	+		4	Grublėtumas smulkus, "sausas"		41
45	43		2	0,80-1,20	Grublėtoji	sienelė	1	8	11	19	28			+		v	v	+		5	Grublėtumas smulkus, "šlapias"		41
46	44		2	0,80-1,20	Grublėtoji	sienelė	1	10	12	22	23			+		v	v		+	4	Grublėtumas smulkus, "šlapias"		41
47	45		1	0,80	Lygi	sienelė	1	5	8	27	47				+	m	m	+		10	Žiesta?	1	41
48	46		1	0,80	Grublėtoji?	sienelė	1	3	7	22	26				+	m	m	+		4	Grublėtumas nutrupėjęs?		41
49	47		1	0,90	Grublėtoji	sienelė	1	8	13	38	41			+		m	m	+		20	Grublėtumas smulkus, "sausas"	1	41

Lentelėje panaudoti sutrumpinimai: m - mažos, mažai; v - vidutinės, vidutiniškai

Paiškinimai: grublėtumas "sausas" - išgautas iš sausos molio masės;

grublėtumas "šlapias" - išgautas iš skystos molio masės;

II. Individualūs radiniai.

Eil.Nr.	Inv. Nr.	Šūrfas	Kvadratas	Gylis	Radinys			Svoris (g)	Pastabos	Foto	Piešinys
					Pavadinimas	Apibūdinimas	Medžiaga				
1	48	20	2	0,70	Verpstukas	Suploto rutulio su briauna per vidurį (pjūvyje - suspausto šešiakampio) formos, 15 mm aukščio, viršutinė ir apatinė plokštumos - 37 mm skersmens, ties briauna - 42 mm skersmens. Skylė kotui (centre) - 15 mm skersmens. Būklė gera, kiek aptrupėję.	Molis, išdegtas	29,60	Datuotinas I tūkst.I-ąja puse	32	2
2	49	20	2	0,70	Peilis, įtveriamasis	Perlūžusia įkote ir nulaužta geležte (smaigaliu). Išlikusio fragmento ilgis su įkote - 77 mm, įkotės ilgis - 38 mm, nulūžusios dalie - 30 mm, geležtės - 39 mm. Bendras geležtės ilgis galėjo būti 70-80 mm. Įkotė nuo 1 iki 3 mm storio, 5-7 mm pločio (nulaužtoji dalis), ties geležte - 11 mm pločio. Geležtė 3 mm storio, viena pusė užaštrinta. Korozijos mažai pažeistas.	Geležis	11,60	Datuotinas XVI-XVIII a.	33	2
3	50	24	1	0,60	Vinis kaltinė	Bendrai 47 mm ilgio, smaigalys nulūžęs. Galvutė masyvi, netaisyklingo keturkampio užapvalintais kampais formos, 11-15 mm pločio, 20 mm ilgio, nuo 2 iki 7 mm storio. Kojelė keturkampio skerspjuvio, 40 mm ilgio, ties galvute 5x7 mm storio, ties nulūžusiu smaigaliu - 2x4 mm storio, Mažai pažeista korozijos.	Geležis	11,20	Datuotinas XVI-XVIII a.	33	2
4	51	atsitiktinis	Tarp šurftų Nr.6 ir Nr.8	0,20	Medaliukas	Kaldintas, šviesiai pilko metalo, 17x21 mm skersmens ovalo formos, 1 mm storio. Viršutinėje dalyje - 4 mm skersmens kilpelė, sutampanti su dirbinio plokštuma, su 1,8 mm skersmens skylute, iškalta ne per patį vidurį. Vienoje pusėje kilpelė išlūžusi. Averse: Kristaus biustas (iki pusės), veidu į išorę, kairė ranka sulenkta link krūtinės, dešinė - palenкта į priekį, kviečianti maldai. Medalikėlio pakraščiu legenda "ŠIRDIE JĖZAUS, PASIGAILĖK MŪS !". Reverse: Stovinti virš debesų Šv.Marija su Kūdikieliu Jėzumi ant kairės rankos, dešinė ranka nuleista, laiko škaplierių. Aplink atvaizdą legenda "KARALIENE S.V.SKAPLIER. MELSKIS UŽ M."	Aliuminis, alavas?	0,60	Datuotinas XX a. 2-4 deš.	34	
5	52	atsitiktinis	Tarp šurftų Nr.8 -10	0,10	Moneta	Jono Kazimiero (1648-1668) 1665 m. LDK kaldintas šilingas. Būklė patenkinama. Deformuota, legendos sunkiai įžiūrimos, ilgai buvusi apyvartoje.	Varis	1,40	1655. Tikslios monetos radimo koordinatės LKS 94 sistemoje: X-6019608,31, Y-477390,51, Z-118,94	35	
6	53	atsitiktinis	Tarp šurftų Nr.9-20	0,20	Saga	Kaldinta ar lieta, geltonos spalvos metalo, apskrita, skerspjuvyje - nupjauto rutulio viršutinės dalies formos. Centre - dvi sukryžiuotos patrankos, pakraštyje puoštas augaliniu ornamentu. Kilpelė išlūžusi. Artileristo saga.	Žalvaris, auksavimas ?	4,90	XIX-XX a.pr. Rusijos imperija?	36	

III. Geležies lydymo atliekos.

Eil.Nr.	Inv.Nr.	Šurfas	Kvadratas	Gylis	Radinys		Svoris (g)	Pastabos	Foto
					Pavadinimas	Apibūdinimas			
1	54	20	2	1,10	Rudnelės dugno sunkusis šlakas	31x34x48 mm dydžio, korėtas, rupus, geležies rūdos spalvos, su prikepusia organika, sunkus, apie 3 g/cm ³ .	29,60	Su magnetu reaguoja	42
2	55	20	2	1,00-1,20	Rudnelės dugno lengvasis šlakas	27x40x55 mm dydžio, prie išorės prikepę molio, perdegusio, nuo rausvos iki pilkos spalvos, sutrūkinėjusio. Lūžyje akytas, rupus. Vidinė pusė pasidengusi tamsiai žalia glazūra.	11,60	Su magnetu nereaguoja	42
3	56	20	2	1,00-1,20	Rudnelės dugno lengvasis šlakas	20x22x30 mm dydžio, prie išorės prikepę molio, perdegusio, rausvos spalvos. Lūžyje akytas, rupus. Prie vidinės pusės prikepė keramikos indo pakraštėlis, pasidengęs šviesiai žalia glazūra.	11,20	Su magnetu nereaguoja	42
4	57	20	2	1,00-1,20	Rudnelės dugno lengvasis šlakas	10x22x28 mm dydžio, prie išorės prikepę molio, perdegusio, rausvos spalvos. Lūžyje akytas, rupus.	0,60	Su magnetu nereaguoja	42

IV. Neinventorinti radiniai.

1. Neinventorinta keramika.

Šurfo Nr.	Kvadratas	Gylis (m)	Kiekis	Svoris (g)	Pastabos	Foto
10	1	0,90	2	3,6	Žiestos, sienelės, viena iš jų - 4x15x21 mm dydžio, iš abiejų pusių padengta gelsva ir žalia glazūra. Kita - 4x17x22 mm dydžio, pilkos molio masės su smulkiomis priemaišomis. Abi datuotinos XVII-XIX a.	43
20	2	0,90-1,00	4	6,5	Visos lipdytinės, grublėtu paviršiumi, sienelės. Maksimalaus fragmento dydis - 10x12x19 mm.	
21	2	0,40	3	8,3	Visos lipdytinės, grublėtu paviršiumi, sienelės. Maksimalaus fragmento dydis - 12x19x27 mm.	

2. Neinventorintas molio tinkas.

Šurfo Nr.	Kvadratas	Gylis (m)	Kiekis	Svoris (g)	Pastabos	Foto
11	.1-2	0,90-1,00	2	30	12x17x22 ir 27x31x48 mm dydžio. Tarp stambesniojo priemaišų yra organikos ir smulkių akmenukų.	
20	2	0,90	2	5,4	10x13x19 ir 12x19x20 mm dydžio	
21	2	0,40	2	6,3	8x14x16 ir 12x17x19 mm dydžio	

3. Gyvūnų kaulai.

Šurfo Nr.	Kvadratas	Gylis (m)	Kiekis	Svoris (g)	Pastabos	Foto
11	1	1,00	3	19		
20	.1-2	0,60-0,90	6	68	Ant vieno iš fragmentų matosi įpjovos	44

Žvalgymų metalo detektoriumi metu surasta 1914 m. "Mauser" gilzė, "Mauser" apkaba, geležinė kulka, keletas Lietuvos monetų, kaldintų XX a.pab, taip pat įvairių šiukšlių - alaus kamštelių, vielos gabaliukų, geležinių detalių ir t.t. Šie radiniai išmesti. Molio tinkas ir neinventorinta keramika perduoti LNM

BREŽINIŲ SĄRAŠAS

1. Situacijos planas M 1:700.
2. Šurfų Nr.6-14 sienelių pjūviai M 1:20.
3. Šurfų Nr.15, Nr.20 planai, šurfų Nr.15-22 sienelių pjūviai M 1:20.
4. Šurfų Nr.23-25 sienelių pjūviai M 1:20.
5. Situacijos planas M 1:5000 – kelio statybos / archeologinių žvalgymų zona.

PIEŠINIŲ SĄRAŠAS

1. Buitinės keramikos profiliai M 1:1.
2. Individualūs radiniai M 1:1.

FOTONUOTRAUKŲ SĄRAŠAS

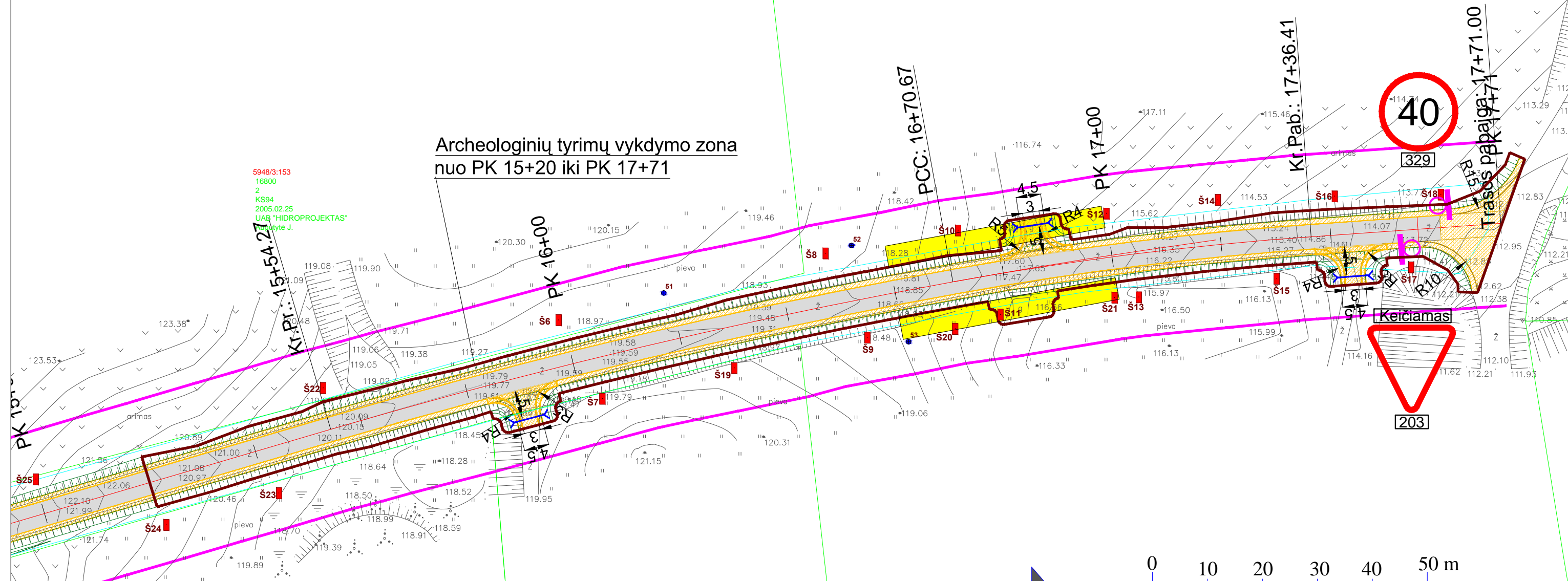
1. Šurfas Nr.6 pasiekus žemį, vaizdas iš PV. Visu foto autorė – A.Vaitkuvienė.
2. Šurfas Nr.6 pasiekus žemį, vaizdas iš R.
3. Šurfas Nr.7 pasiekus žemį, vaizdas iš Š.
4. Šurfas Nr.8 pasiekus žemį, vaizdas iš PV.
5. Šurfas Nr.8 pasiekus žemį, vaizdas iš ŠR.
6. Šurfas Nr.9 pasiekus žemį, vaizdas iš V.
7. Šurfas Nr.10 pasiekus žemį, vaizdas iš ŠR.
8. Šurfas Nr.11 pasiekus žemį, vaizdas iš ŠR.
9. Šurfas Nr.11 pasiekus žemį, vaizdas iš PR.
10. Šurfas Nr.12 pasiekus žemį, vaizdas iš V.
11. Šurfas Nr.13 pasiekus žemį, vaizdas iš ŠR.
12. Šurfas Nr.14 pasiekus žemį, vaizdas iš ŠR.
13. Kasamas šurfas Nr.15, šalia atliekami žvalgymai metalo detektoriumi, vaizdas iš P.
14. Šurfas Nr.15 pasiekus žemį, vaizdas iš P. ŠR dalyje išryškėjo degėšiais užpildyta dėmė.
15. Šurfas Nr.15 pasiekus žemį, vaizdas iš ŠR.
16. Šurfas Nr.15 pasiekus žemį, išpreparuota duobė, vaizdas iš V.
17. Šurfas Nr.16 pasiekus žemį, vaizdas iš PR.
18. Šurfas Nr.17 pasiekus žemį, vaizdas iš P.
19. Šurfas Nr.18 pasiekus žemį, vaizdas iš PV.
20. Šurfas Nr.19 pasiekus žemį, vaizdas iš R.
21. Kasami šurfai Nr.11 ir Nr.20, vaizdas iš R.
22. Šurfas Nr.20. Prie R sienos atidengta degėšiais, akmenimis ir keramika užpildyta duobė.
ŠR kampe atidengta šviesesnio grunto dėmė, vaizdas iš V.

23. Šurfas Nr.20 pasiekus įžemį, vaizdas iš V.
24. Šurfas Nr.21 pasiekus įžemį, vaizdas iš ŠV.
25. Šurfas Nr.21 pasiekus įžemį, vaizdas iš Š.
26. Kelio atkarpa ties šurfais Nr.6 ir Nr.7. Už griovos kairėje pusėje kalvelė, kurioje kasti šurfai Nr.23 ir Nr.24, dešinėje – žiemkenčių laukas, kur kasti šurfai Nr.22 ir Nr.25, vaizdas iš R.
27. Šurfas Nr.22 pasiekus įžemį, vaizdas iš ŠR.
28. Šurfas Nr.23 pasiekus įžemį, vaizdas iš ŠR.
29. Šurfas Nr.24 pasiekus įžemį, vaizdas iš PR.
30. Šurfas Nr.25 pasiekus įžemį, vaizdas iš PR.
31. Pakelė, kurioje aptiktas intensyvus kultūrinis sluoksnis, vaizdas iš ŠR.
32. Verpstukas, inv.Nr.48.
33. Peilis, inv.Nr.49 ir kaltinė vinis, inv.Nr.50.
34. Medaliukas, inv.Nr.51. Aversas, reversas.
35. Jono Kazimiero (1648-1668) 1665 m. LDK kaldintas šilingas. Inv.Nr. 52. Aversas, reversas.
36. Artilerijos dalinių kariūno saga, inv.Nr.53.
37. Buitinė keramika, inv.Nr.1.
38. Buitinė keramika, inv.Nr.2-10.
39. Buitinė keramika, inv.Nr.11-25.
40. Buitinė keramika, inv.Nr.26-36.
41. Buitinė keramika, inv.Nr.37-47.
42. Šlakas, inv.Nr.54-56.
43. Neinventorinti radiniai.
44. Gyvūnų kaulai iš šurfo Nr.20.
45. Nuimamas augalinis gruntas būsimų griovių vietose už saugomos teritorijos ribų, vaizdas iš V.
46. Nuimamas augalinis gruntas būsimų griovių vietose už saugomos teritorijos ribų, vaizdas iš V.
47. Užklota asfalto danga ties kelio į Dusią pradžia, vaizdas iš V 2012 m. spalio mėn.
48. Pabaigti kelio statybos darbai už saugomos teritorijos ribų, vaizdas iš V 2012 m. spalio mėn.
49. Užklota asfalto danga, grioviai neiškasti ties saugoma teritorija, vaizdas iš V 2012 m. spalio mėn.
50. Kelio pradžia nuo Dusios pusės, vaizdas iš R 2012 m. spalio mėn.

Prelomčiškės piliakalnio su gyvenviete (22947) teritorijos ir apsaugos zonos, Lazdijų r., Prelomčiškės k., 2012 m. žvalgomieji archeologiniai tyrimai.
Situacijos planas M 1:700

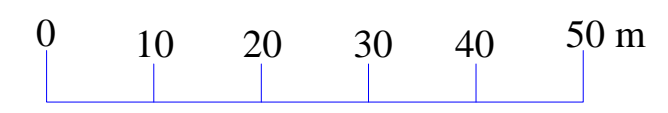
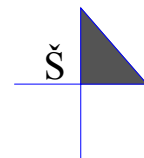
Brėžinys Nr. 1

Archeologinių tyrimų vykdymo zona
nuo PK 15+20 iki PK 17+71

Šurfų centrų koordinatės LKS-94 sistemoje

Šurfų Nr.	X	Y	Z	Šurfų Nr.	X	Y	Z
6	6019594,41	477336,68	119,60	16	6019616,95	477477,92	114,42
7	6019580,10	477344,64	119,80	17	6019604,03	477491,81	113,65
8	6019606,55	477385,27	119,04	18	6019617,26	477497,23	113,71
9	6019591,24	477392,87	118,76	19	6019585,70	477368,66	119,52
10	6019610,74	477409,39	117,60	20	6019592,83	477408,84	117,97
11	6019595,43	477417,09	117,07	21	6019598,50	477437,85	116,24
12	6019613,81	477436,37	116,20	22	6019582,07	477293,83	119,98
13	6019598,57	477442,27	116,22	23	6019562,93	477285,80	119,96
14	6019616,31	477456,66	114,85	24	6019557,15	477265,31	120,74
15	6019601,93	477467,35	115,85	25	6019565,45	477241,57	122,26

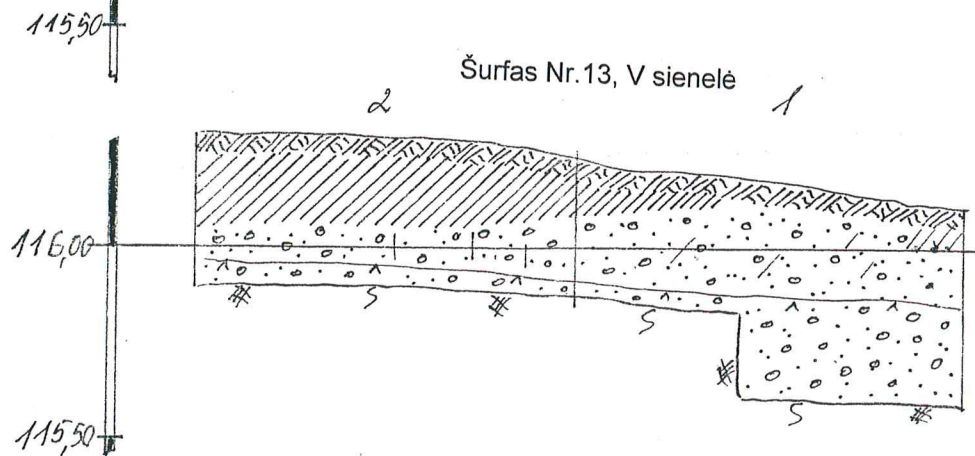
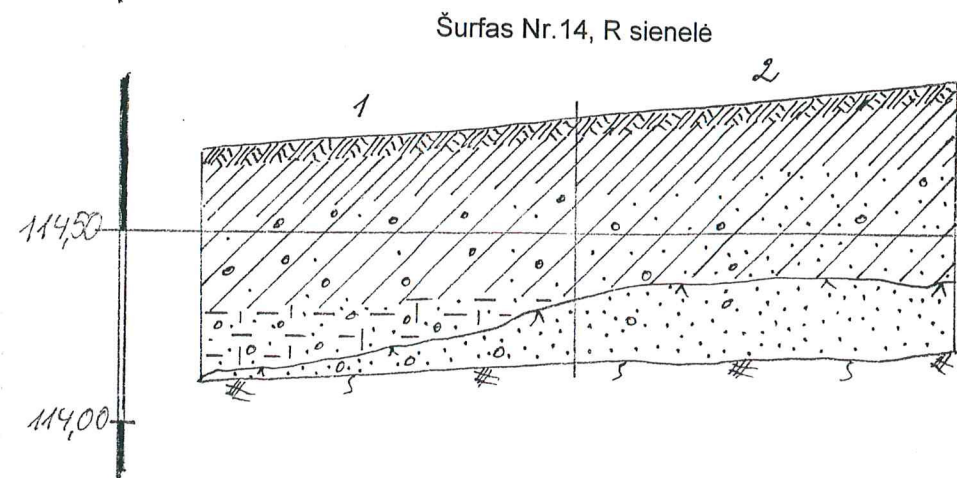
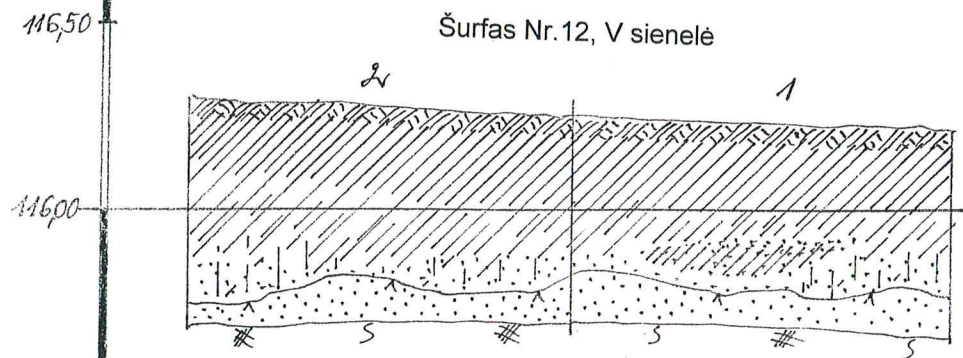
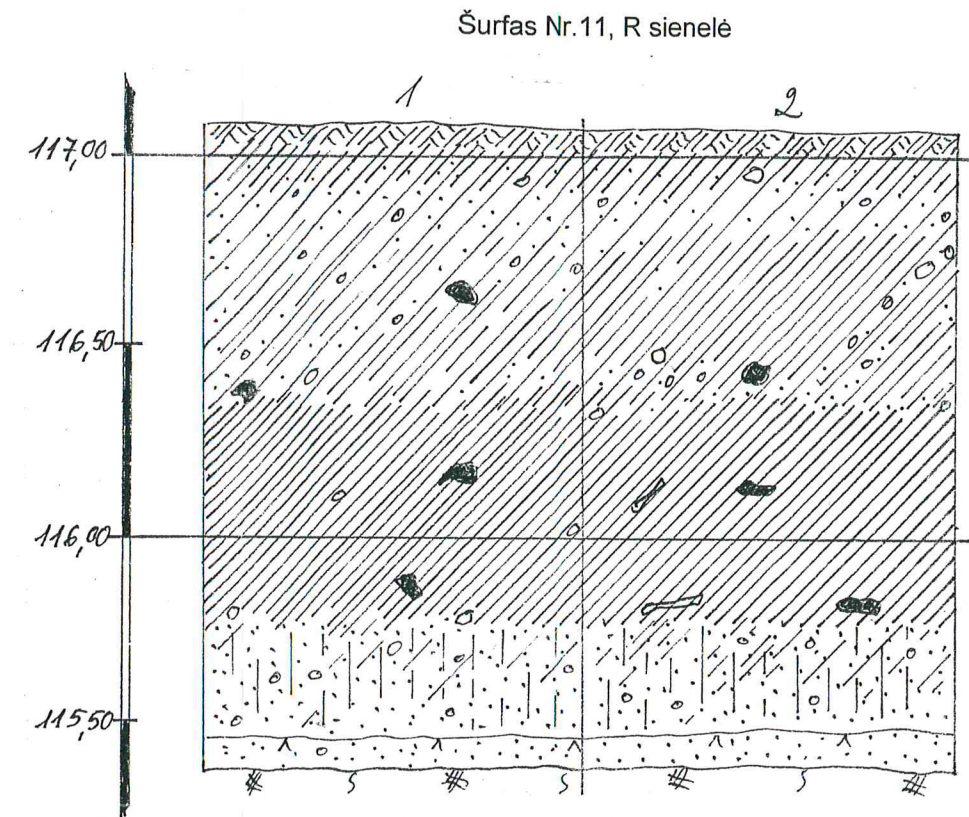
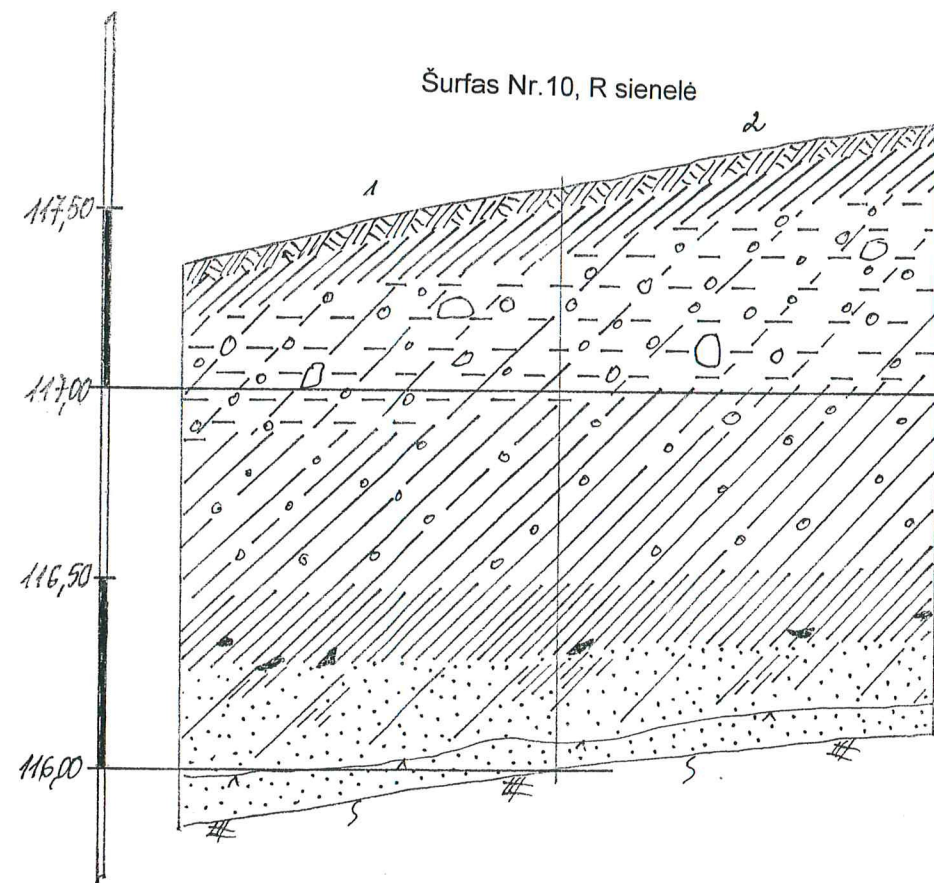
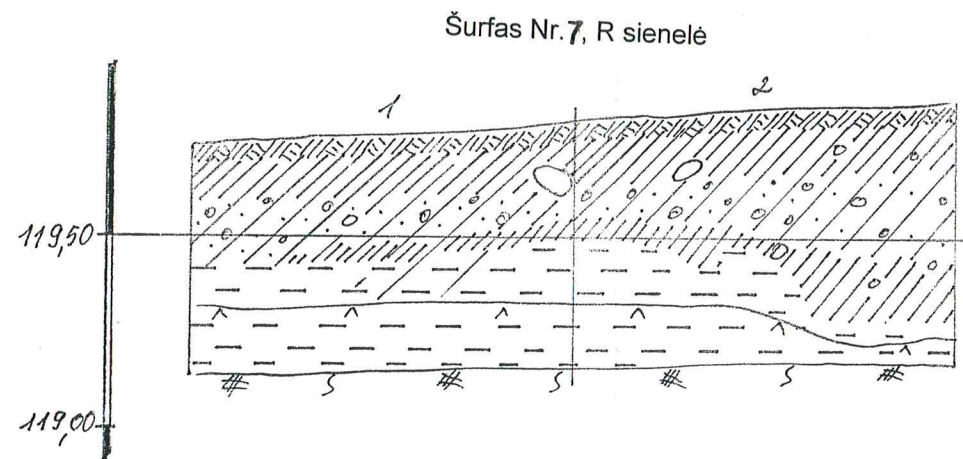
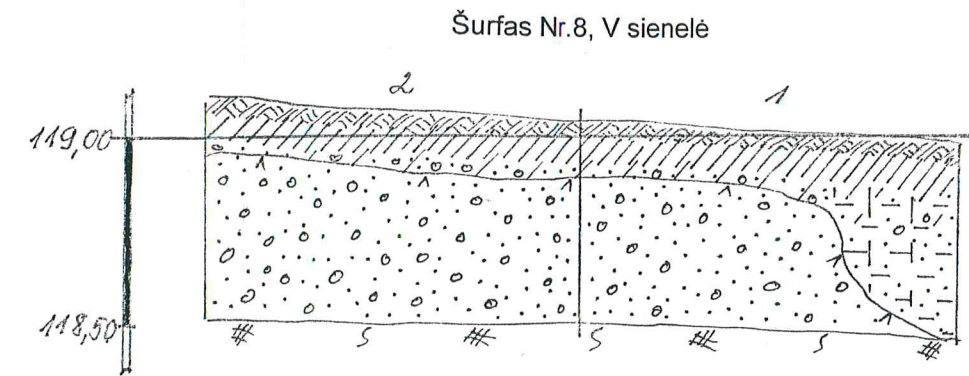
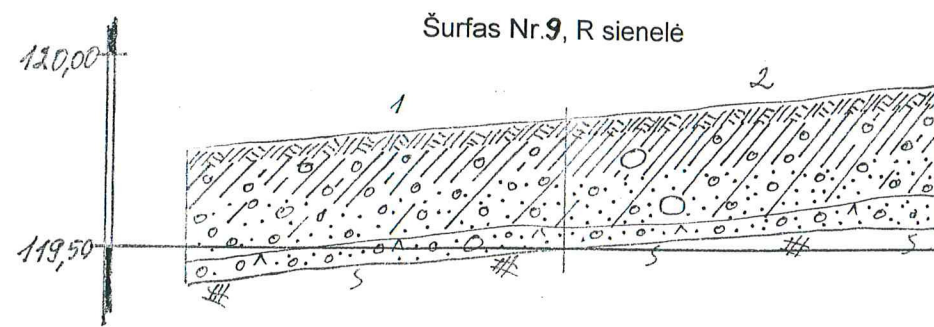
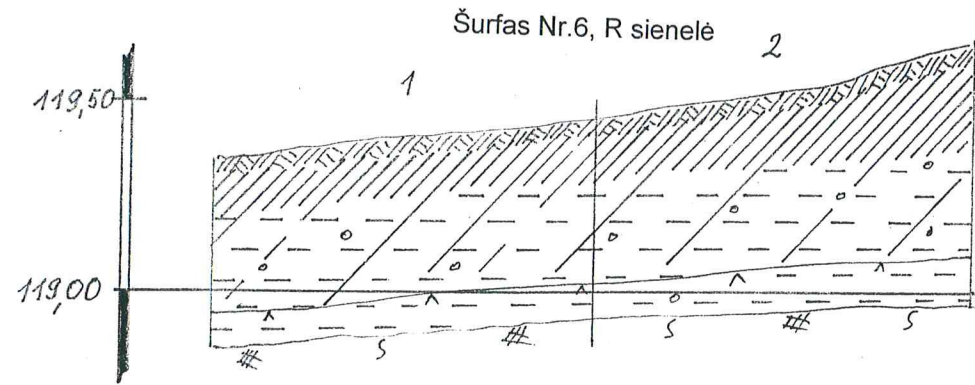

SUTARTINIAI ŽYMĖJIMAI

- Š6 ■ žvalgomųjų archeologinių tyrimų šurfai ir jų Nr.
- detaliųjų archeologinių tyrimų vietos
- kelio statybos darbų zona / archeologinių žvalgymų zona
- žvalgymais aptiktas individualus radinys ir jo Nr. radinių sąrašė

- 51 - medaliukas X-6019599,35, Y-477355,82 (LKS94)
- 52 - moneta X-6019608,31, Y-477390,51 (LKS94)
- 53 - saga X-6109590,49, Y-477400,60 (LKS94)

2012 m. žvalgomieji archeologijos tyrimai rekonstruojamo kelio Nr.4-5 vietoje. Šurfų Nr.6-14 sienelių pjūviai, M 1:20.

SUTARTINIAI ŽENKLAI

	JUODA ŽEMĖ		DEGĖSIAI		PERKASOS DUGNAS
	PILKA ŽEMĖ		FIKSUOTAS AUKŠTIS (Habs)		ĮŽEMIS
	RUDA ŽEMĖ		KAULAI		KERAMIKA
	MOLIS		AKMENYS		INDIVIDUALUS RADINYS
	SMĖLIS		ŽVYRAS		VELĖNA

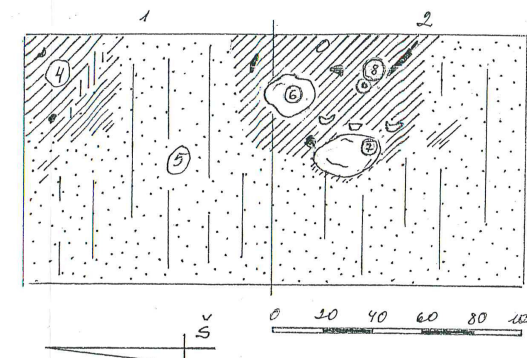
SUTARTINIAI ŽENKLAI TARPUSAVYJE DERINAMI

2012 m. žvalgomieji archeologijos tyrimai rekonstruojamo kelio Nr.4-5 vietoje.

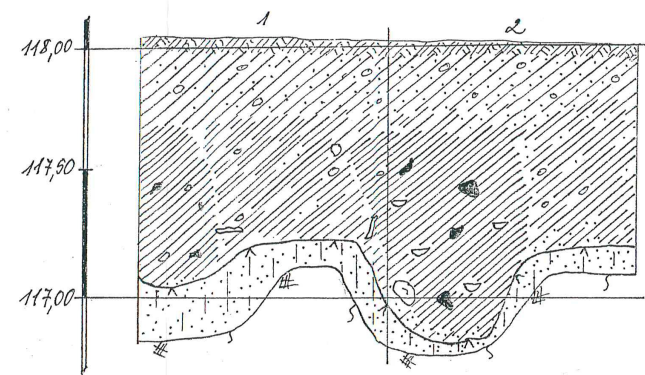
Brėžinys 3

Šurfų Nr.15, Nr.20 planai, šurfų Nr.15-22 sienelių pjūviai, M 1:20.

Šurfas Nr.20, planas

Šurfas Nr.20, R sienelė

Fiksuoti aukščiai (Habs)

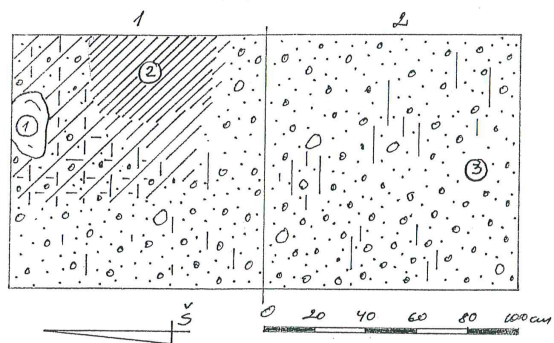
1	115,75	5	117,20
2	115,50	6	117,05
3	115,50	7	117,08
4	117,48	8	117,31

SUTARTINIAI ŽENKLAI

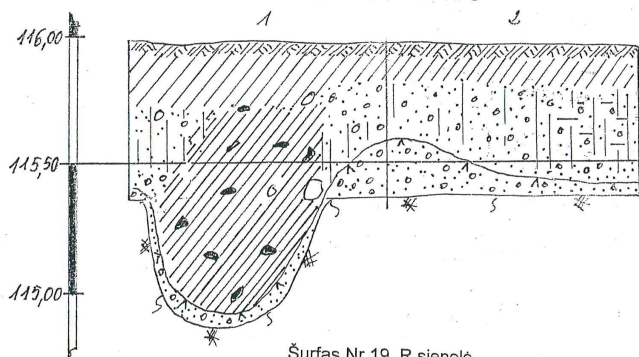
	JUODA ŽEMĖ		DEGĖSIAI		PERKASOS DUGNAS
	PILKA ŽEMĖ		FIKSUOTAS AUKŠTIS (Habs)		IŽEMIS
	RUDA ŽEMĖ		KAULAI		KERAMIKA
	MOLIS		AKMENYS		INDIVIDUALUS RADINYS
	SMELIS		ŽVYRAS		VELENA

SUTARTINIAI ŽENKLAI TARPUSAVYJE DERINAMI

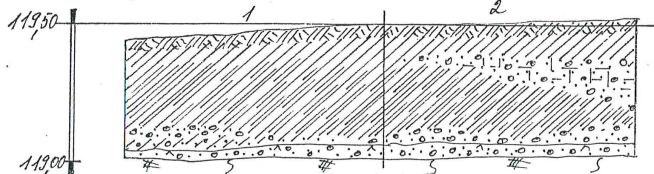
Šurfas Nr.15, planas

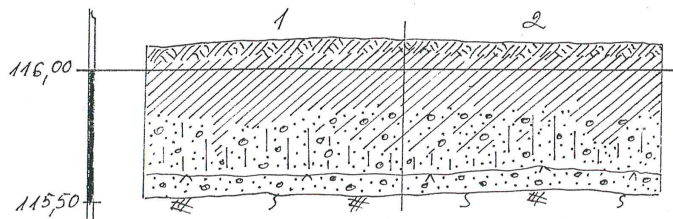
Šurfas Nr.15, R sienelė

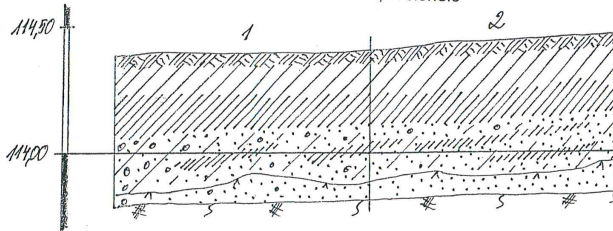
Šurfas Nr.19, R sienelė

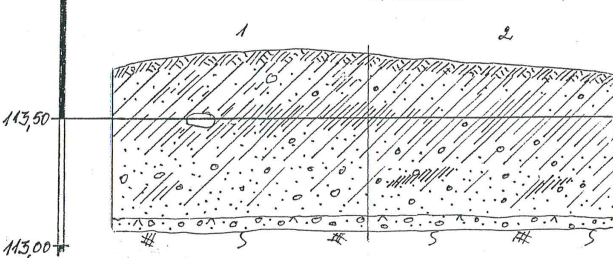
Šurfas Nr.21, R sienelė

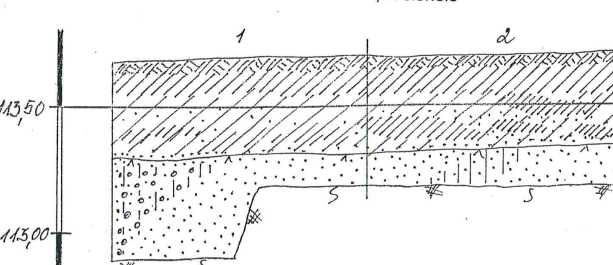
Šurfas Nr.16, R sienelė

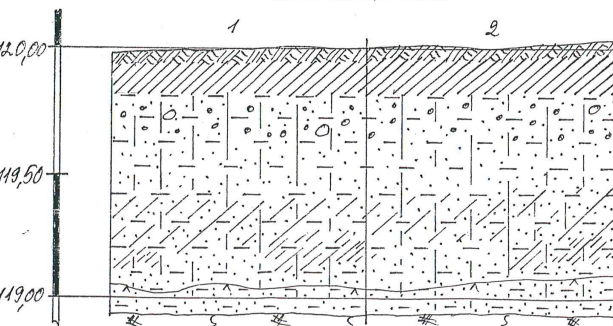
Šurfas Nr.17, R sienelė

Šurfas Nr.18, R sienelė

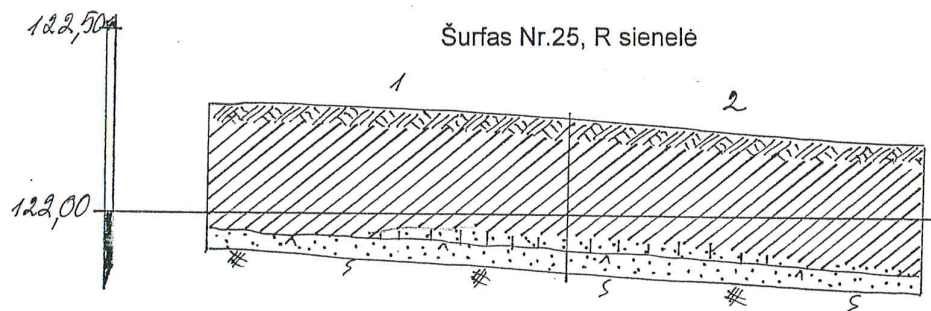
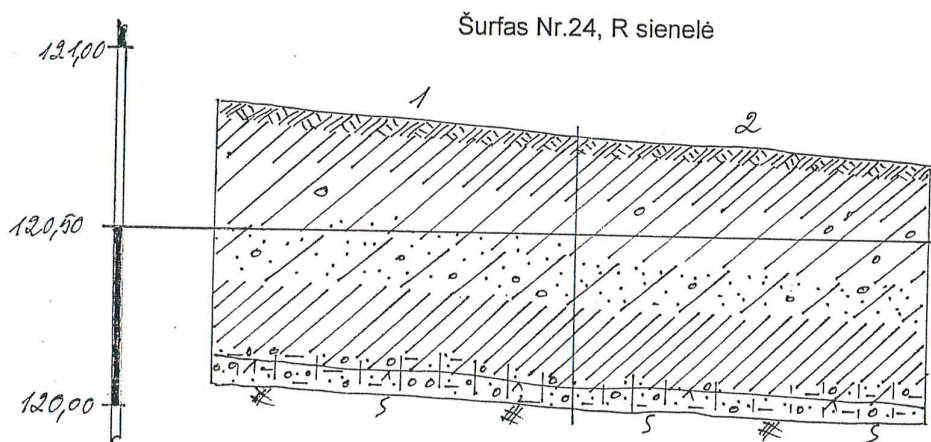
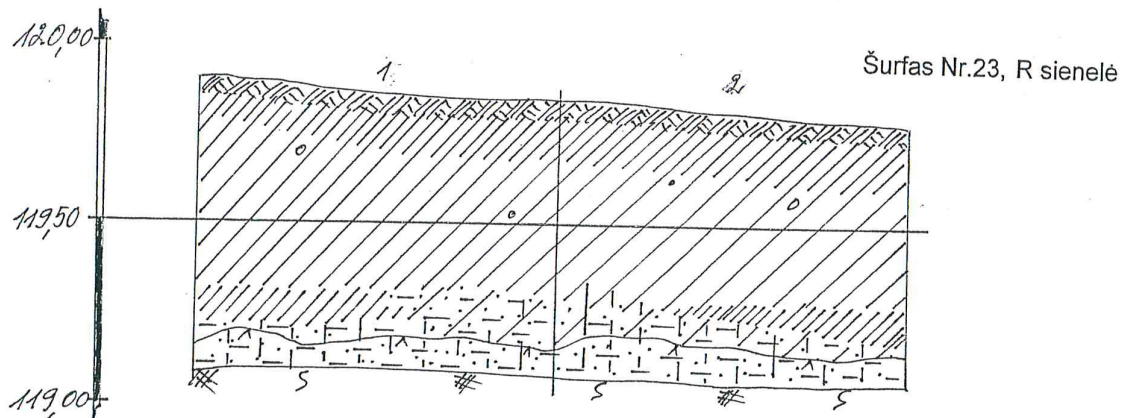
Šurfas Nr.22, R sienelė

2012 m. žvalgomieji archeologijos tyrimai rekonstruojamo kelio Nr.4-5 vietoje.

Šurfų Nr.23-25 sienelių pjūviai, M 1:20.

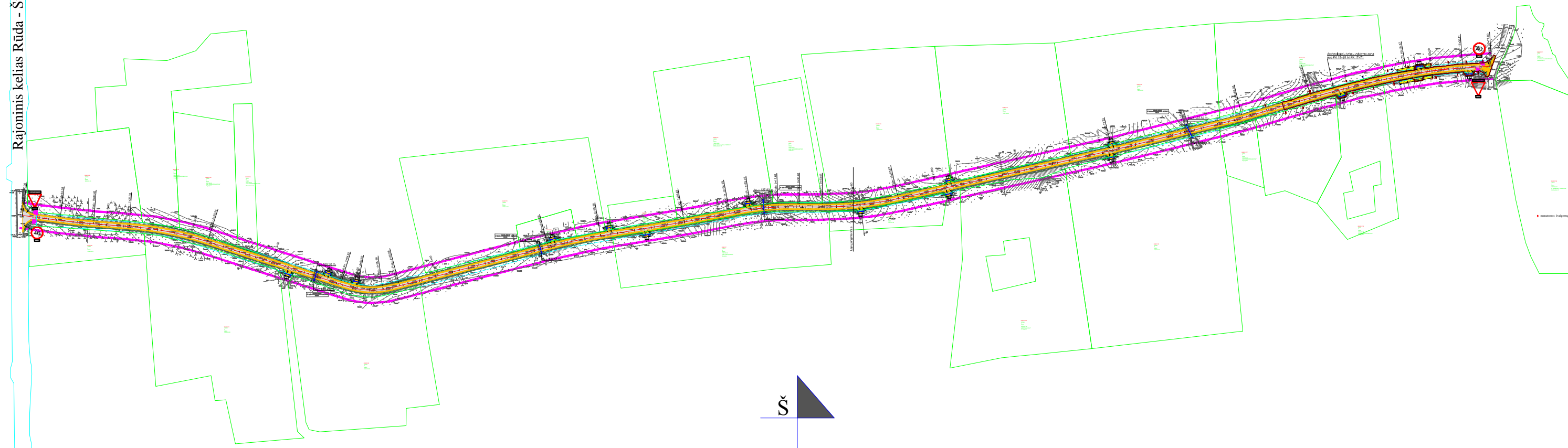
SUTARTINIAI ŽENKLAI

	JUODA ŽEMĖ		DEGĖSIAI		PERKASOS DUGNAS
	PILKA ŽEMĖ		FIKSUOTAS AUKŠTIS (Habs)		IŽEMIS
	RUDA ŽEMĖ		KAULAI		KERAMIKA
	MOLIS		AKMENYS		INDIVIDUALUS RADINYS
	SMĖLIS		ŽVYRAS		VELĖNA

SUTARTINIAI ŽENKLAI TARPUSAVYJE DERINAMI

Prelomčiškės piliakalnio su gyvenviete (22947) teritorijos ir
apsaugos zonos, Lazdijų r., Prelomčiškės k., 2012 m.
žvalgomieji archeologiniai tyrimai.
Situacijos planas M 1:5000

Rajoninis kelias Rūda - Šventėžeris - Teizai - Kavalčiukai (2509)

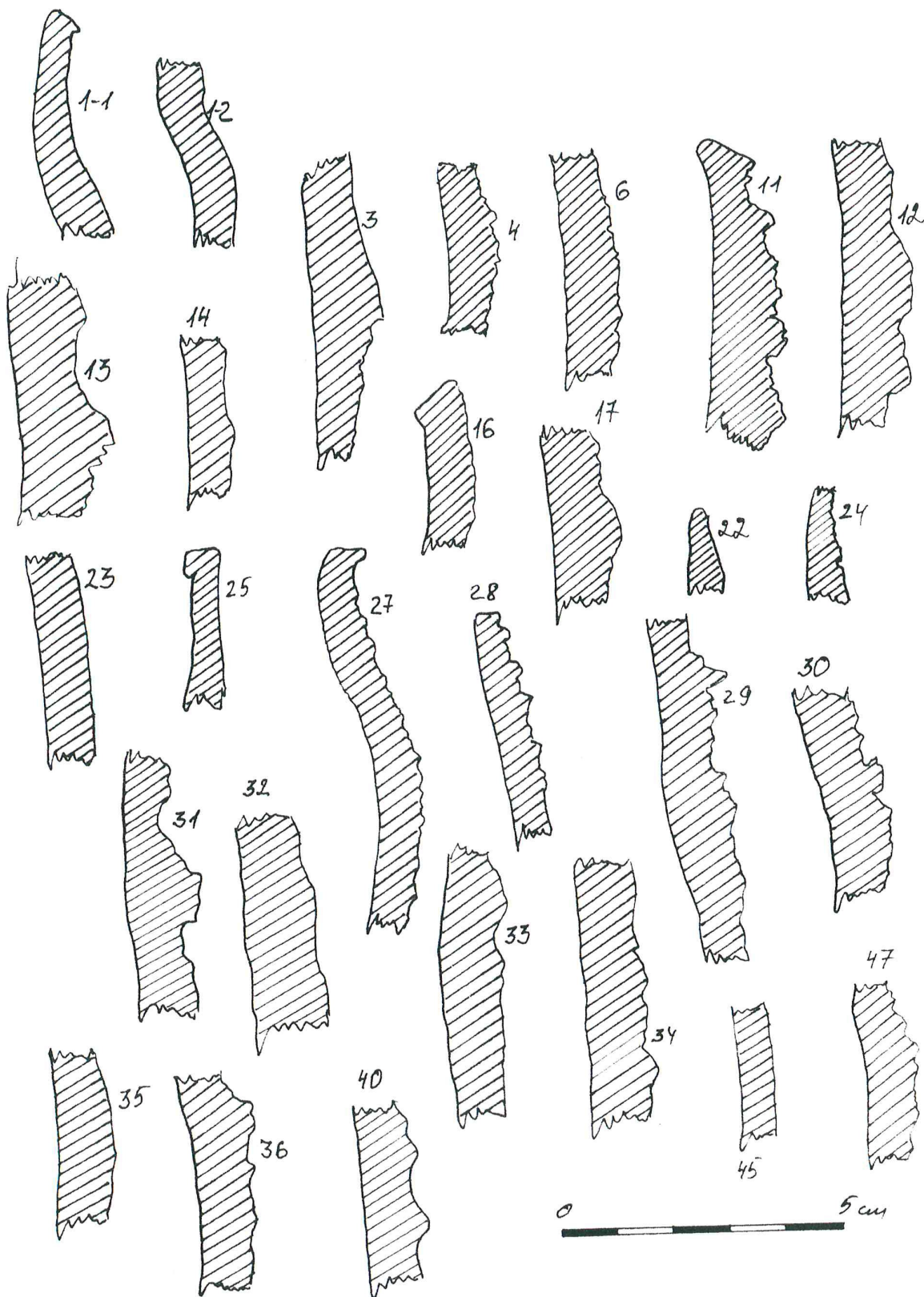
0 100 200 300 m

SUTARTINIAI ŽYMĖJIMAI

kelio statybos darbų zona / archeologinių žvalgymų zona

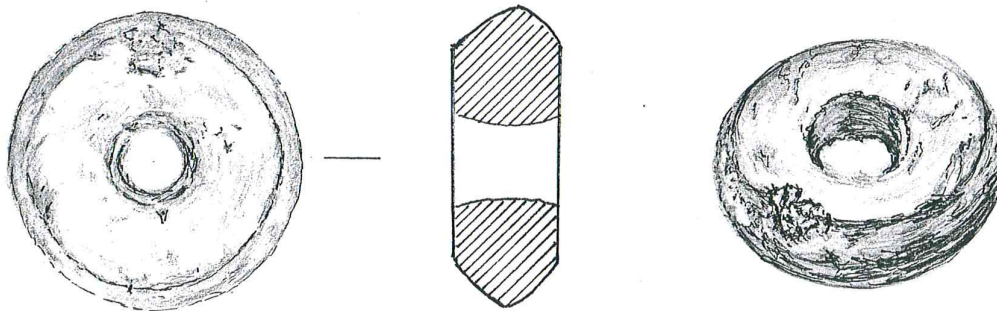
2012 m. žvalgomieji archeologijos tyrimai rekonstruojamo kelio Nr.4-5 vietoje.

Buitinės keramikos profiliai, M 1:1.

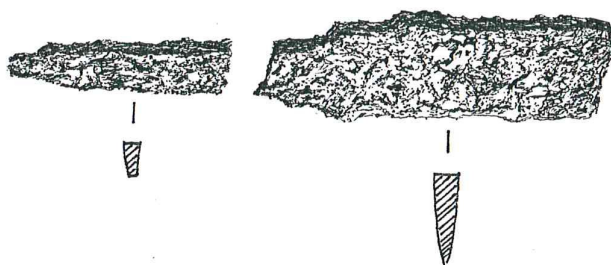

2012 m. žvalgomieji archeologijos tyrimai rekonstruojamo kelio Nr.4-5 vietoje.

Individualūs radiniai, M 1:1.

Inv.Nr.48

Inv.Nr.49

Inv.Nr.50

0 1 2 3 4 5 cm

F.1. Šurfas Nr.6 pasiekus ižemj, vaizdas iš PV.
Visų foto autorė – A.Vaitkuvienė.

F.2. Šurfas Nr.6 pasiekus ižemj, vaizdas iš R.

F.3. Šurfas Nr.7 pasiekus ižemj, vaizdas iš ŠV.

F.4. Šūrfas Nr.8 pasiekus ižemī, vaizdas īš PV.

F.5. Šūrfas Nr.8 pasiekus ižemī, vaizdas īš SR.

F.6. Šūrfas Nr.9 pasiekus ižemī, vaizdas īš Š.

F.7. Šurfas Nr.10 pasiekus įžemį, vaizdas iš ŠR.

F.8. Šurfas Nr.11 pasiekus įžemį, vaizdas iš ŠR.

F.9. Šurfas Nr.11 pasiekus įžemį, vaizdas iš PR.

F.10. Šūrfas Nr.12 pasiekus ižemī, vaizdas iš V.

F.11. Šūrfas Nr.13 pasiekus ižemī, vaizdas iš ŠR.

F.12. Šūrfas Nr.14 pasiekus ižemī, vaizdas iš ŠR.

F.13. Kasamas šurfas Nr.15, šalia atliekami žvalgymai metalo detektoriumi, vaizdas iš P.

F.14. Šurfas Nr.15 pasiekus žemę, vaizdas iš P. ŠR dalyje išryškėjo degėsiomis užpildyta dėmė.

F.15. Šurfas Nr.15 pasiekus įžemį, vaizdas iš ŠR.

F.16. Šurfas Nr.15 pasiekus įžemį, išpreparuota duobė, vaizdas iš V.

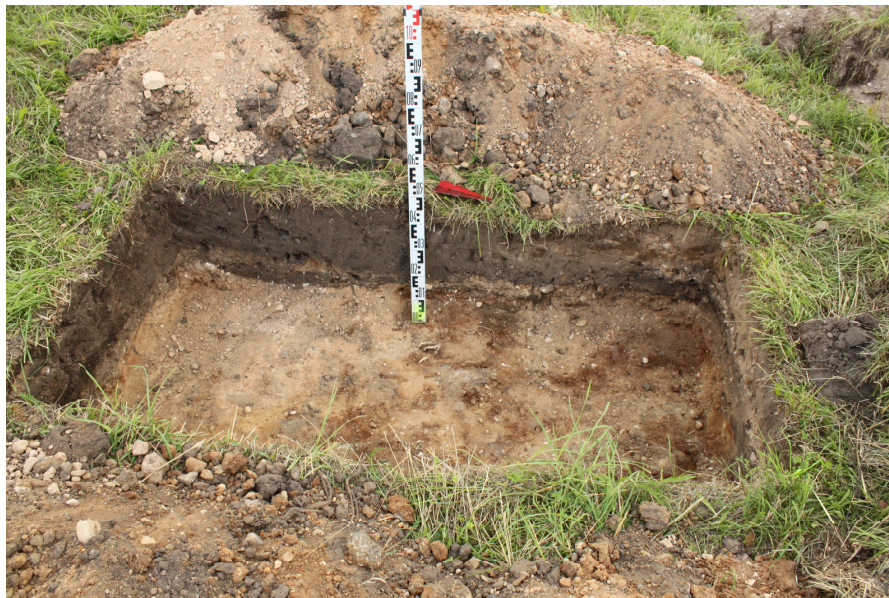
F.17. Šurfas Nr.16 pasiekus įžemį, vaizdas iš PR.

F.18. Šurfas Nr.17 pasiekus įžemį, vaizdas iš P.

F.19. Šurfas Nr.18 pasiekus įžemį, vaizdas iš PV.

F.20. Šurfai Nr.19 pasiekus įžemį, vaizdas iš R.

F.21. Kasami šurfai Nr.11 ir Nr.20, vaizdas iš R.

F.22. Šurfai Nr.20. Prie R sienos atidengta degėsiams, akmenimis ir keramika užpildyta duobė. ŠR kampe atidengta šviesesnio grunto dėmė, vaizdas iš V.

F.23. Šūrfas Nr.20 pasiekus ižemī, vaizdas iš V.

F.24. Šūrfas Nr.21 pasiekus ižemī, vaizdas iš ŠV.

F.25. Šūrfas Nr.21 pasiekus ižemī, vaizdas iš Š.

F.26. Kelio atkarpa ties šurfais Nr.6 ir Nr.7. Už griovos kairėje pusėje kalvelė, kurioje kasti šurfai Nr.23 ir Nr.24, dešinėje – žiemkenčių laukas, kur kasti šurfai Nr.22 ir Nr.25, vaizdas iš R.

F.27. Šurfas Nr.22 pasiekus įžemį, vaizdas iš ŠR.

F.28. Šurfas Nr.23 pasiekus įžemį, vaizdas iš ŠR.

F.29. Šūrfas Nr.24 pasiekus ižemj, vaizdas iš PR.

F.30. Šūrfas Nr.25 pasiekus ižemj, vaizdas iš PR.

F.31. Pakelė, kurioje aptiktas intensyvus kultūrinis sluoksnis, vaizdas iš ŠR.

F.32. Verpstukas, inv.Nr.48.

F.33. Peilis, inv.Nr.49 ir kaltinė vinis, inv.Nr.50.

F.34. Medaliukas, inv.Nr.51. Aversas, reversas.

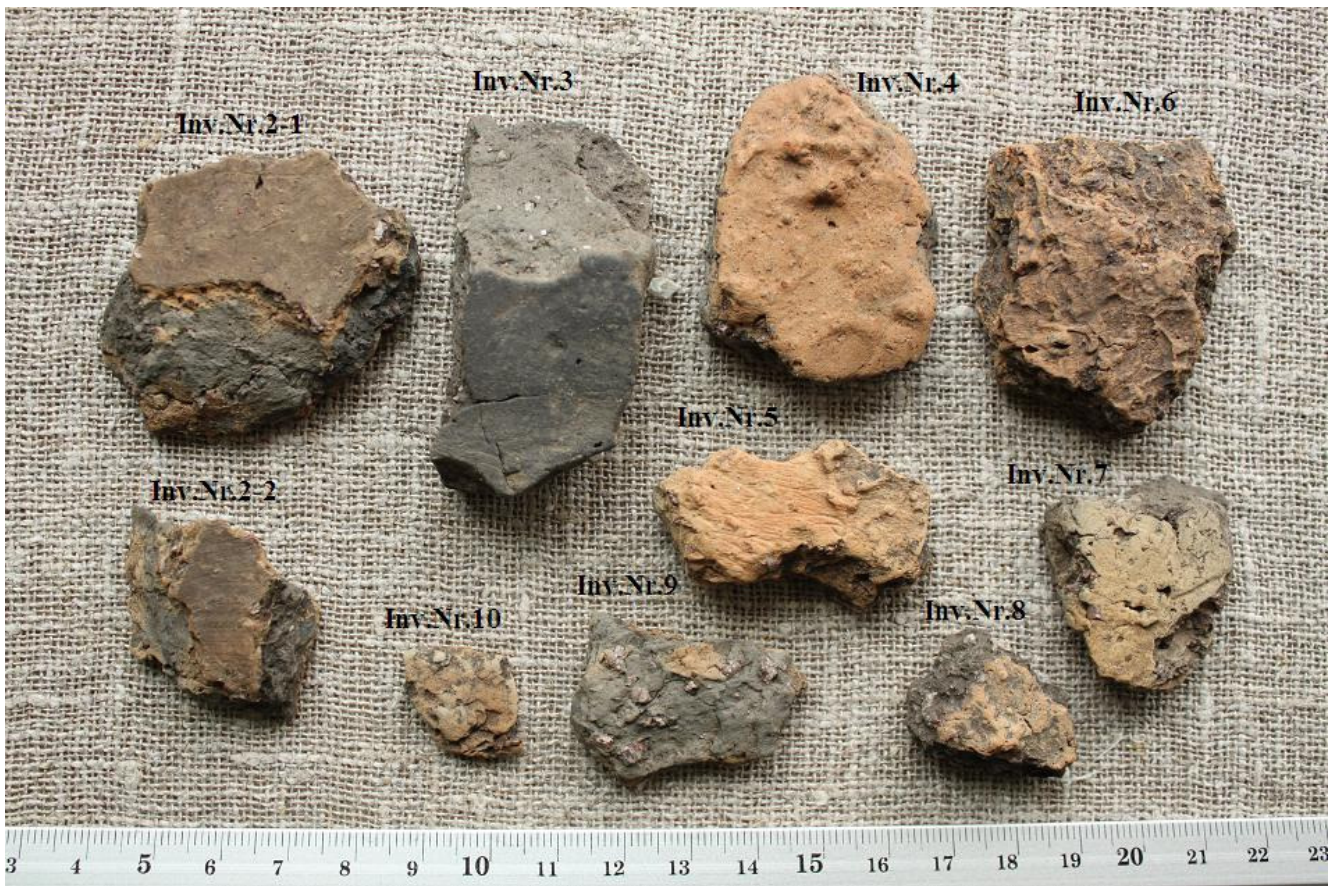
F.35. Jono Kazimiero (1648-1668) 1665 m. LDK kaldintas šilingas. Inv.Nr. 52. Aversas, reversas.

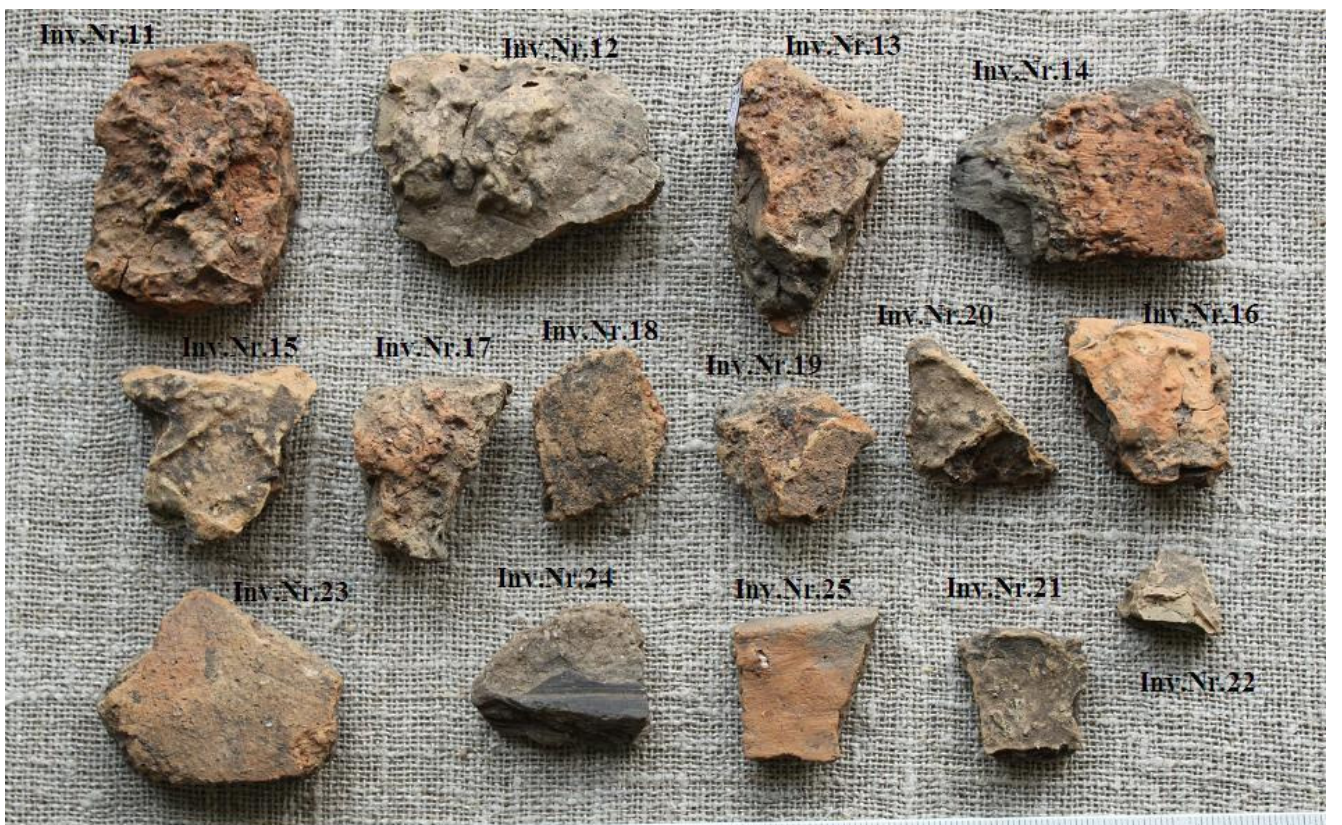
F.36. Artilerijos dalinių kariūno saga, inv.Nr.53.

F.37. Buitinė keramika, inv.Nr.1.

F.38. Buitinė keramika, inv.Nr.2-10.

F.39. Buitinė keramika, inv.Nr.11-25.

F.40. Buitinė keramika, inv.Nr.26-36.

F.41. Buitinė keramika, inv.Nr.37-47.

F.42. Šlakas, inv.Nr.54-56.

F.43. Neinventorinti radiniai.

F.44. Gyvūnų kaulai iš šurfo Nr.20.

F.45. Nuimamas augalinis gruntas būsimų griovių vietose už saugomos teritorijos ribų, vaizdas iš V.

F.46. Nuimamas augalinis gruntas būsimų griovių vietose už saugomos teritorijos ribų, vaizdas iš V.

F.47. Užklota asfalto danga ties kelio į Dusią pradžia, vaizdas iš V 2012 m. spalio mėn.

F.48. Pabaigti kelio statybos darbai už saugomos teritorijos ribų, vaizdas iš V 2012 m. spalio mėn.

F.49. Užklota asfalto danga, grioviai neiškasti ties saugoma teritorija, vaizdas iš V 2012 m. spalio mėn.

F.50. Kelio pradžia nuo Dusios pusės, vaizdas iš R 2012 m. spalio mėn.

PRIEDŲ SĄRAŠAS

1. Leidimas vykdyti tyrimus.
2. Tyrimų projektas.
3. VŠĮ „Kultūros paveldo išsaugojimo pajėgos“ 2012-08-24 raštas Kultūros paveldo departamento Alytaus teritoriniam padaliniui.
4. Kultūros paveldo departamento 2012-08-28 reikalavimas Nr.41.
5. Zooarcheologinės medžiagos tyrimų pažyma.
6. Radinių priėmimo aktai.

PRIEDAS

Leidimas galioja iki 2012-11-30

LEIDIMAS

vykdyti archeologinius tyrimus

2012-08-06 Nr. 259
Vilnius

Pagal Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 18 str. šis leidimas išduotas dr. **Agnei Vaitkuvienei**

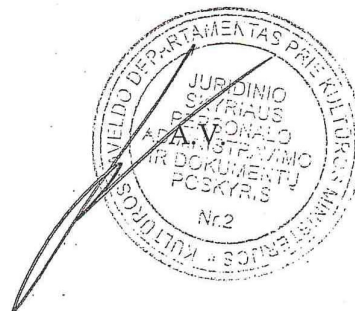
Vykdyti Prelomčiškės piliakalnio su gyvenvieta (22947) teritorijos ir apsaugos zonos, Lazdijų r. sav., Prelomčiškės k.,

žvalgomojus archeologinius tyrimus

taip pat naudoti elektronines priemones, sudarinėti planus, filmuoti, fotografuoti, piešti, rinkti radinius ir mėginius tiriamame objekte.

Tyrimų projektas: Kelio Nr.4 - 5 (Prelomčiškė – Dusios ežeras) rekonstrukcijos vietos Prelomčiškės piliakalnio (unikalus kodas 22947) vizualinės apsaugos zonoje bei senovės gyvenvietės (unikalus kodas 22948) prieigose 2012 m. žvalgomųjų archeologijos tyrinėjimų bei archeologijos žvalgymų projektas, 2012-07-30, Nr. 259.

Apskaitos, paveldotvarkos planavimo skyriaus
vyriausiasis specialistas

V. Lučunas

Autorius:

Dr. Agnė Vaitkuvienė

Tel. (8 630) 22269

KPD atestato Nr.0607

Užsakovas:

UAB „Alkesta“,

Naujoji g. 118, LT-62175 Alytus

Tel. (315) 77755, Faksas (315) 77265

Patvirtinta:

Data:

Kelio Nr.4 - 5 (Prelomčiškė – Dusios ežeras) rekonstrukcijos vietos Prelomčiškės piliakalnio (unikalus kodas 22947) vizualinės apsaugos zonoje bei senovės gyvenvietės (unikalus kodas 22948) prieigose
2012 m. žvalgomųjų archeologijos tyrinėjimų bei archeologijos žvalgymų projektas

Viktoras Filatovas
Techninis direktorius
Viktoras Filatovas

Vilnius 2012

Aiškinamasis raštas

Numatomo tirti objekto aprašymas

Prelomciškės piliakalnis (u. k 22947) su senovės gyvenvieta (u. k 22948) (Alytaus aps., Lazdijų r., Teizų sen.) yra 1,75 km į rytus nuo Simno – Teizų kelio ir 0,85 km į pietus nuo Prygos įtekėjimo į Dusios ežerą.

Piliakalnis įrengtas Dusios ežero vakariniame krante, ties bevardžio upelio žiotimis esančioje kalvoje. Piliakalnio aikštelė ovali, orientuota Š - P kryptimi, 16,5 m ilgio, 35 m pločio. Jos pietiniame krašte supiltas 40 m ilgio, 4 m aukščio, 15 m pločio pylimas, kurio išorinis 7 m aukščio šlaitas leidžiasi į 3 m pločio, 0,5 m gylio griovį, už kurio yra antras 1 m aukščio, 6 m pločio pylimas. Jo išorėje iškastas antras 30 m pločio griovys. Šlaitai statūs, 9 - 10 m aukščio.

Piliakalnio pietinėje, vakarinėje ir šiaurinėse papėdėse, 3 ha plote, yra papėdės gyvenvietė, kurioje rasta grublėtos keramikos. Piliakalnis datuojamas I tūkst. – XIII a. ¹. Jo saugoma teritorija užima 4,2 ha.

Prelomciškės piliakalnis buvo žvalgytas 1954 m. P. Kulikausko (Lietuvos istorijos institutas). Žvalgymų metu piliakalnio aikštelės šiauriniame pakraštyje aptiktas 70 cm storio, o aikštelės viduryje – virš 100 cm storio kultūrinis sluoksnis. Pietinėje piliakalnio papėdėje rastos dvi lipdytos šukės grublėtu paviršiumi ².

1977 m. paminklas žvalgytas R. Olišausko, 1989 m. – E. Ivanausko (Mokslinė metodinė kultūros paminklų taryba). 1989 m. archeologinių žvalgymų metu piliakalnio pietinėje papėdėje rasta lipdytų puodų grublėtu paviršiumi šukių. Taip pat žvalgymų metu aptiktas gyvenvietės kultūrinis sluoksnis ir vakarinėje piliakalnio papėdėje, už kelio ³. Kultūros paveldo centro ekspedicija, vadovaujama E. Ivanausko 2001 m. dar kartą žvalgė Prelomciškės piliakalnį su senovės gyvenvieta. Žvalgymų metu piliakalnio gyvenvietės dalyje, į vakarus nuo piliakalnio tarp dviejų sodybų, pastebėtas ir dvarvietės kultūrinis

---

¹ Lietuvos piliakalniai atlasas, tomas II, 2005, sud. Z. Baubonis, G. Zabiela. p. 34-35

² Kulikauskas P. 1954 m. žvalgomoji archeologinė ekspedicija Užnemunėje /Alytaus, Lazdijų, Marijampolės, Prienų, Varėnos, Vilkaviškio raj. LII, F.1., B. 28, p. 25

³ Ivanauskas E. 1989 metų žvalgomosios archeologinės ekspedicijos Lazdijų rajone ataskaita. LII, F.1., B. 1637, p. 13-14

sluoksnis. Rastas XVII a. koklio fragmentas⁴. 2006 m. VšĮ „Kultūros paveldo išsaugojimo pajėgos“ archeologė E. Pranckėnaitė atliko Prelomciškės piliakalnio su senovės gyvenvieta (A190KP) teritorijos žvalgomuosius archeologinius tyrimus (žr. Priedas Nr. 1). Jų metu buvo ištirtas 5 m² dydžio plotas - 5 šurfai 1x1 m dydžio. Šurfuose Nr. 1 ir Nr. 4 buvo aptiktas kultūrinis sluoksnis. Šurfe Nr. 1 jis siekė 50 – 80 cm. Aptikta 11 fragmentų lipdytinės keramikos, lygiu ir brūkšniuotu paviršiumi. Šurfe Nr. 4 kultūrinio sluoksnio storis iki 70 cm. Jame aptikti 2 fragmentai lipdytinės keramikos. Radiniai datuojami I tūkst.⁵

Kelias Nr. 4 - 5 Prelomciškė – Dusios ežeras, Lazdijų r. savivaldybė, prasideda nuo sankryžos su rajoniniu keliu Nr. 2509 Rūda – Šventežeris – Teizai – Kavalčiukai ir baigiasi sankryža su vietiniu keliu, 100 m iki Dusios ežero ir Prelomciškės piliakalnio. Rekonstruojamo kelio ilgis – 1771 m. Šiuo metu jis yra su žvyro danga. Vyraujantis kelio plotis 5 - 7 m. Numatoma jį rekonstruoti – ant dabartinės dangos įrengti 0,50 m storio smėlio ir skaldos sluoksnius bei pakloti 0,06 m storio asfaltbetonio dangą. Asfaltbetonio dangos plotis – 4,50 m, kelkraščių plotis – po 1,00 m. Šalia kelio bus įrengti grioviai. Kelio rekonstrukcijos projektą parengė UAB “Tvirta”, kelio statybos darbus vykdys UAB “Alkesta”.

Šio kelio apie 700 m ilgio atkarpa patenka į Prelomciškės piliakalnio vizualinės apsaugos pozonį (apie 2500 kvadratinų metrų performuojamų kelio griovių plotas), o 170 m ilgio jo rytinė dalis ribojasi su senovės gyvenvietės šiauriniu pakraščiu (rekonstruojamo kelio 175 kvadratinų metrų pakraštys įeina į saugomą teritoriją). (žr. Priedas Nr. 1).

Tyrimų metodika. Rekonstruojamo kelio 170 m ilgio, 175 kvadratinų metrų ploto pakraštyje, įeinančiame į saugomą teritoriją, abiejose kelio pusėse, kelio griovių performavimo vietose, bus ištirta penkiolika 1x2 m dydžio šurfų, iš viso 30 kv. m dydžio plotas. Numatyti šurfai Nr. 6, 8, 10, 12, 14, 17 – 19 patenka į vizualinės apsaugos pozonį. Šurfai Nr. 7, 9, 11, 13, 15 – 16, 20 bus kasami gyvenvietės teritorijos šiauriniame pakraštyje. Likusioje rekonstruojamo kelio apie 500 m ilgio atkarpoje patenkančioje į piliakalnio vizualinės apsaugos pozonį, apie 2500 kvadratinų metrų performuojamų kelio griovių plote bus atliekami archeologiniai žvalgymai (žr. Priedus Nr. 1,2).

---

⁴ Ivanauskas E. Lazdijų rajono neaiškių archeologijos objektų 2001 metų žvalgymų ir žvalgomųjų tyrimų ataskaita, KPC archyvas

⁵ Pranckėnaitė E. Prelomciškės piliakalnio su senovės gyvenvieta (A190K) teritorijos, Lazdijų r. 2006 m. žvalgomųjų archeologinių tyrimų ataskaita, VšĮ „Kultūros paveldo išsaugojimo pajėgos“ archyvas.

Tyrimų tikslas. Nustatyti, ar kelio rekonstrukcijos vietoje yra kultūrinis sluoksnis, surinkti išsamius duomenis apie jo chronologiją ir mokslinę vertę bei nustatyti detaliųjų tyrimų apimtį. Aptikus archeologiškai vertingą kultūrinį sluoksnį, užsakovams bus rekomenduota jį ištirti. Tuo atveju bus rengiamas naujas tyrimų projektas.

Tyrimų trukmė. Žvalgomieji archeologiniai tyrimai bus vykdomi 2012 m. rugpjūčio mėn. Archeologiniai žvalgymai bus atliekami visą kelio rekonstrukcijos laikotarpį, rugpjūčio – rugsėjo mėnesiais. Tyrimams vadovaus archeologė A. Vaitkuvienė, juose dalyvaus archeologas O. Fediajevas. Žemės darbus atliks VšĮ “Kultūros paveldo išsaugojimo pajėgos darbuotojai”.

Tyrimų vadovė A. Vaitkuvienė

2012 07 23, Vilnius

Priedai:

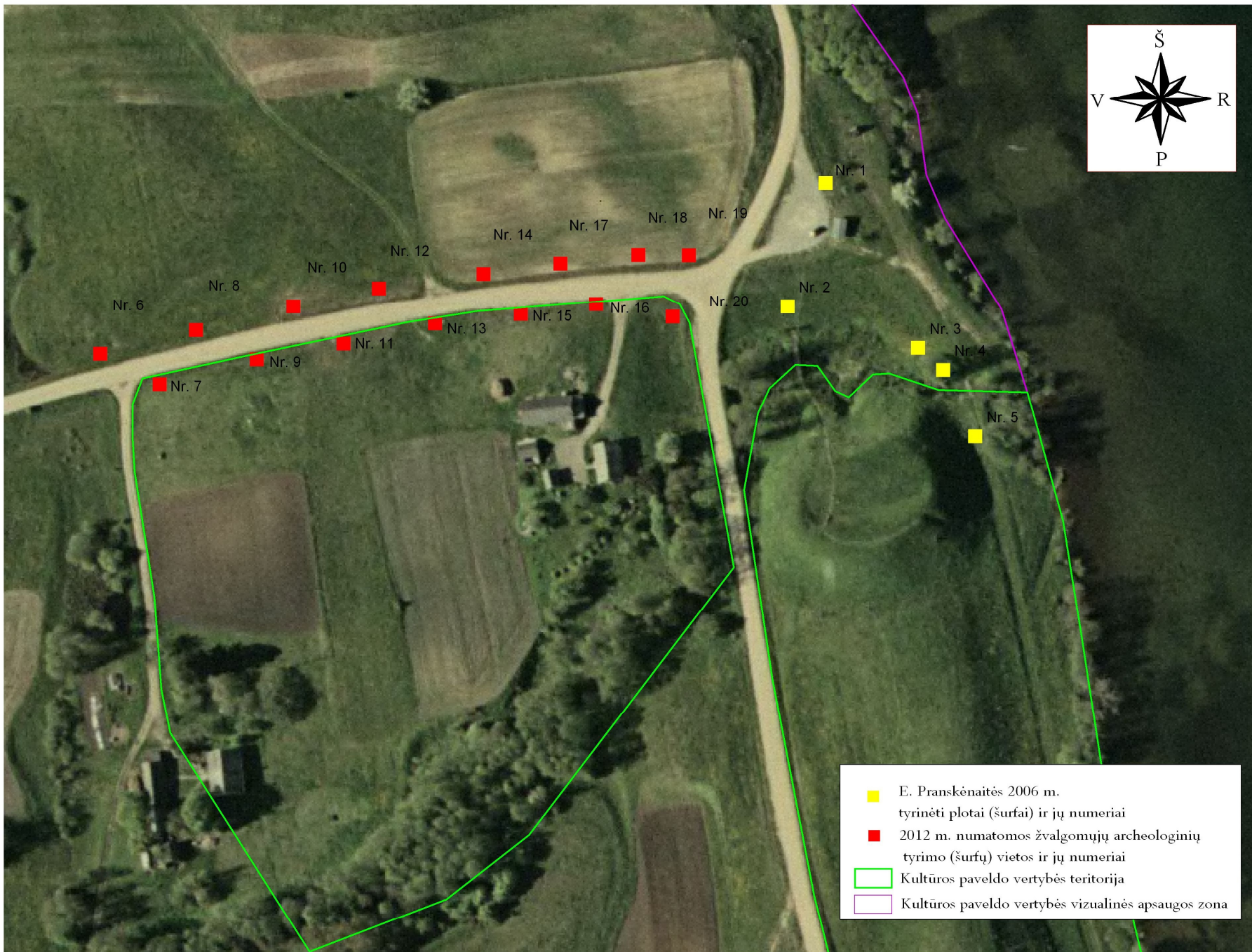
1. Saugomos teritorijos ir vizualinės apsaugos pozonio planas (1 lapas).
2. Suvestinis archeologijos tyrimų vietų situacijos planas (1 lapas).
3. Fotonuotraukos (3 lapai).

- E. Pranskėnaitės 2006 m. tyrinėti plotai (šurfai) ir jų numeriai
- 2012 m. numatomos žvalgomyjų archeologinių tyrimo (šurfų) vietos ir jų numeriai
- Kultūros paveldo vertybės teritorija
- Kultūros paveldo vertybės vizualinės apsaugos zona

600 0 600 metrų

100 0 100 metrų

F.1. Prelomciškės piliakalnis, vaizdas iš Š. Visų foto autorė – A.Vaitkuvienė.

F.2. Vaizdas nuo Prelomciškės piliakalnio (iš PR) į pašlaitę, priešpilį ir būsimą rekonstruojamą kelią.

F.3. Vaizdas į piliakalnio prieigose esančią sankryžą (iš PV), iki kurios vyks kelio rekonstrukcijos darbai.

F.4. Kelio atkarpa, kur numatyti archeologiniai tyrinėjimai, vaizdas nuo sankryžos, iš R.

F.5. Kelio atkarpa, kur numatyti archeologiniai tyrinėjimai, vaizdas iš V.

F.6. Bendras kelio Nr.4-5 Prelomciškės – Dusios ežeras vaizdas iš V.

Viešoji įstaiga
**KULTŪROS PAVELDO
IŠSAUGOJIMO PAJĖGOS**

Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos

Alytaus teritoriniam padaliniiui

2012-08-24, Vilnius

**DĖL ARCHEOLOGINIŲ TYRIMŲ PRELOMČIŠKĖS PILIAKALNIO SENOVĖS
GYVENVIETĖJE, KELIO NR.4-5 STATYBOS VIETOJE**

2012 m. rugpjūčio mėn. VšĮ „Kultūros paveldo išsaugojimo pajėgos“ atliko žvalgomojus archeologinius tyrimus Prelomčiškės piliakalnio su gyvenvieta (22947) Lazdijų r.sav., Prelomčiškės k., teritorijoje ir apsaugos zonoje, rekonstruojamo kelio Nr.4-5 (Prelomčiškė – Dusios ežeras) vietoje, rangovas – UAB „Alkesta“. Siunčiame Jums 1 egz. pažymos su tyrimų rezultatų apibendrinimais ir pasiūlymais.

Kelio darbų zona patenka į saugomą teritoriją ir apsaugos zoną. Saugomoje teritorijoje šurfluose Nr.11, Nr.20-21 aptiktas intensyvus, 0,20-0,60 m storio kultūrinis sluoksnis su I-ojo tūkst. I-osios pusės radiniais – verpstuku, buitine keramika lygiu ir grublėtu paviršiumi, geležies lydymo šlaku, molio tinku, gyvūnų kaulais. Kitoje kelio pusėje, gyvenvietės apsaugos zonoje, šurfe Nr.10 fiksuotas tokio pat storio kultūrinis sluoksnis, tačiau su vėlesniais radiniais, datuojamais XVII-XVIII a. Nustatyta, kad abiejose kelio pusėse intensyvus kultūrinis sluoksnis tęsiasi 40 m ilgio juostoje, taip pat jis turėtų būti išlikęs po dabartine žvyro danga. Todėl, siekiant įrengti projekte numatytus griovius, būtina pilnai ištirti du 4 m pločio (tiek reikia grioviams suformuoti), 40 m ilgio plotus, iš viso 320 m² teritoriją (žr. situacijos planą, brėž.1). Taip pat būtina užtikrinti, kad nuo PK 15+80 iki PK 17+71 nebūtų vykdomi jokie žemės darbai po dabartine kelio danga, o visoje kelio statybos zonoje nuo PK 15+20 iki PK 17+71 bet kokie žemės darbai turėtų būti vykdomi tik dalyvaujant archeologams. Tuo atveju, jei rangovas atsisakys įrengti kelio griovius, tuo pačiu ir nepratęs archeologinius tyrimus, gali iškilti grėsmė šio paminklo žalajimui ateityje, prižiūrint kelią. Tokie atvejai gan dažni visoje Lietuvoje, artimiausias tokio žalojimo pavyzdys – Gerulių piliakalnio senovės gyvenvietė, kurią, prižiūrint kelio griovius, stipriai apardė kelininkai 2005 m.

Pagarbiai, VšĮ „Kultūros paveldo išsaugojimo pajėgos“

projektų koordinatorius, archeologas Olegas Fediajevas (8 685 04730)

Piliakalnio g. 10,
LT-06229, Vilnius;
Tel.: (370 5) 2324696
El.paštas: olegasarcheologas@gmail.com

A.s. LT927300010075950467 AB "Swedbank" b.k.73000
A.s. LT417044060001259875 AB "SEB" bankas
Įmonės kodas 124247330 ; PVM m.k. 242473314

Forma patvirtina
Kultūros paveldo departamento
prie Kultūros ministerijos direktoriaus
2005 m. spalio 24 d. įsakymu Nr. Į-454
(Kultūros paveldo departamento
prie Kultūros ministerijos direktoriaus
2011 m. gruodžio 7 d. įsakymo Nr. Į-416 redakcija)

UAB "ALKESTA"
GAUTA
2012-08-29 Nr. 12-2-100

**KULTŪROS PAVELDO DEPARTAMENTAS
PRIE KULTŪROS MINISTERIJOS**

Valstybės biudžetinė įstaiga, Šnipiškių g. 3, LT-09309 Vilnius, tel. (8 5) 273 4256, faks. (8 5) 272 4058,
el.-p. centras@heritage.lt. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188692688

REIKALAVIMAS

2012-08-28 Nr. 41
(data)
KPD Alytaus teritorinis padalinys
(surašymo vieta)

Aš, Kultūros paveldo departamento Alytaus teritorinio padalinio vedėjas
(reikalavimą surašiusio asmens pareigų pavadinimas,

ALIUS BARANAUSKAS
(vardas, pavardė)

dalyvaujant _____

patikrinau kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų laikymąsi

Prelomčiškės piliakalnio su gyvenvieta

(tikrintos nekilnojamosios kultūros vertybės pavadinimas,

22947 (paminklas, saugomas valstybės, saugomas moksliniam pažinimui bei viešajam pažinimui ir naudojimui:)
unikalus kodas Kultūros vertybių registre)

adresu: Lazdijų r. sav., Prelomčiškės k. (Teizų sen.)
(tikrintos nekilnojamosios kultūros vertybės adresas)

Nustatyta, kad: **Vykdamas kelio Nr. 4-5 (Prelomčiškė – Dusios ežeras) rekonstravimo darbus**
(nustatytų aplinkybių aprašymas, konkretaus reikalavimo faktinis ir teisinis pagrindas,

Archeologinių žvalgymų metu nustatyta, kad šurfuose Nr. 11, Nr. 20-21 aptiktas 0,2-0,6 m storio intensyvus kultūrinis sluoksnis su I-ojo tūkst. I-osios pusės radiniais. Taip pat nustatyta, kad šis kultūrinis sluoksnis tęsiasi apie 40 m ilgio juosta, abejose kelio pusėse nuo PK 15+80 iki PK 17+71.
teisės akto pavadinimas, straipsnis, dalis, punktas)

17 straipsnis. Moksliniam pažinimui saugomo nekilnojamojo kultūros paveldo apsauga:

“ 1. Moksliniam pažinimui saugomame objekte, jo teritorijoje, vietovėje draudžiama:

- 1) be institucijos, atsakingos už apsaugą, sutikimo atidengti autentiškas vertybės pase pažymėtas netirtas saugomas dalis ar elementus, atkasti netirtus pastatų rūsius, atidaryti laidojimo kriptas ar rūsius, atidengti ir judinti archeologinius sluoksnius, naudoti metalo, elektroninius ar kitokius iškiklius;
- 2) saugomo objekto teritorijoje, vietovėje ir jų apsaugos nuo fizinio poveikio pozonyje atlikti bet kokius vandens lyg. keičiančius darbus arba veiksmus, galinčius sukelti grunto deformaciją ir vibraciją sausumoje ar po vandeniu, vanden. bangavimą;

19 straipsnis. Viešajam pažinimui ir naudojimui saugomo nekilnojamojo kultūros paveldo apsauga:

1. Viešajam pažinimui ir naudojimui saugomo objekto, kitokio objekto, esančio viešajam pažinimui ir naudojimui saugomame kompleksiniame objekte, vietovėje, valdytojas gali juo naudotis nekilnojamosios kultūros vertybės pase nurodytais būdais.

2. Viešajam pažinimui ir naudojimui saugomame objekte, jo teritorijoje, vietovėje draudžiama:

1) naikinti ar kitaip žaloti nekilnojamosios kultūros vertybės pase nurodytas vertingąsias savybes;

2) teritorijoje ir apsaugos zonoje statyti statinius, kurie aukščiau, apimtimi ar išraiška nustelbtų kultūros paveldo objektą ar objektus ir trukdytų juos apžvelgti;

3) naikinti ar žaloti paminklines lentas, nekilnojamosios kultūros vertybės informacinius stendus arba kultūros paveldo objekto ar vietovės teritorijos riboženklius.

3. Nekilnojamosios kultūros vertybės pase nurodytoms viešajam pažinimui ir naudojimui saugomo objekto ar vietovės neištirtoms dalims galioja šio įstatymo 17 straipsnio reikalavimai.

4. Viešajam pažinimui ir naudojimui saugomame objekte draudžiami vertingąsias savybes sumenkinantys statybos darbai: kultūros paveldo objektą pritaikyti kitiems, negu nurodyta nekilnojamosios kultūros vertybės pase, naudojimo būdams; padidinti saugomų statinių naudojimo intensyvumą - pristatyti priestatus, papildomus aukštus, įrengti naujas mansardas, formuoti naują planinę struktūrą ir kitaip naikinti autentiškumo požymius.

5. Jeigu valdytojas įrodo, kad saugomo objekto naudojimas tokios vertybės pase nustatytais naudojimo būdais ir apimtimi yra nuostolingas, nepateisina jo išlaikymo išlaidų ir kad nėra norinčiųjų perimti kultūros paveldo objektą naudoti nepažeidžiant vertingųjų savybių, už šio objekto apsaugą atsakinga institucija pasiūlo valdytojo lėšomis atlikti visus būtinus mokslinio ištyrimo ir dokumentų tvarkymo darbus, kad būtų galima nustatyti galimus pakeitimus, mažiausiai kenksiančius vertingosioms savybėms, arba pareikalauja objektą užkonservuoti. Pastaruoju atveju užkonservavimo išlaidas kultūros ministro patvirtinta tvarka kompensuoja už objekto apsaugą atsakingos institucijos.

6. Siekiant, kad saugomo objekto ar vietovės vertingosioms savybėms nebūtų padaryta neigiamo poveikio, turi būti gautas už kultūros paveldo objekto apsaugą atsakingos institucijos sutikimas, jeigu norima:

1) dalyti į atskiras dalis saugomą objektą ar jo teritorijoje esančius sklypus ir keisti jų ribas, išskyrus Saugomų teritorijų įstatymo nustatytus atvejus;

2) saugomo objekto teritorijoje keisti žemės naudojimo būdą ir pobūdį, užstatymo režimą, pastatų ar statinių paskirtį;

3) saugomo objekto teritorijoje ir apsaugos zonoje statyti statinius, keisti upių vagas, keisti esamus bei įrengti naujus vandens telkinius, keisti reljefą, steigti naujus ar plėsti esamus karjerus, sodinti vertingąsias savybes užstosiančius želdinius;

(Žin., 2004, Nr. 153-5571)

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 5 straipsnio 10 dalies 10 punktu, teikiu reikalavimą:

(fizinio asmens, kuriam teikiamas reikalavimas, vardas, pavardė, adresas, kita reikiama informacija,

UAB "Alkesta" Naujoji g. 118, LT-62175 Alytus

jeigu reikalavimas teikiamas juridiniam asmeniui - juridinio asmens pavadinimas, buveinės adresas,

atstovo vardas, pavardė, kita reikiama informacija)

Eil. Nr.	Reikalavimo turinys	Reikalavimo įvykdymo terminas	Informacija apie įvykdymą
1.	Abiejose kelio pusėse nuo PK 15+80 iki PK 17+71 įrengiant projekte numatytus griovius privaloma atlikti archeologinius tyrimus arba žemės judinimo darbai privalo būti vykdomi tik dalyvaujant archeologams. Šioje kelio dalyje atsisakyti įrengti projekte numatytus griovius yra nepriimtina, kadangi ateityje šiam paminklui iškilns grėsmė prižiūrint kelią. KPD Alytaus TP jau turi tokių kultūros paveldo objektų žalojimo pavyzdžių: 2005 m. Gerulių piliakalnio senovės gyvenvietė Alytaus rajone ir Kalnas, vad. "Prancūzkalniu" Lazdijų rajone.	2012-11-15	

Apie kiekvieną įvykdytą reikalavimą ne vėliau kaip per 4 darbo dienas nuo reikalavimo įvykdymo dienos prašau raštu pranešti KPD Alytaus TP, Birutės g. 3a, LT-62151, Alytus

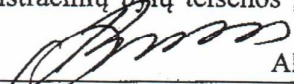
(teritorinio padalinio pavadinimas,

Tel./ fax. (8 315) 25954; el. p. alytus@heritage.lt

adresas, fakso numeris, el. pašto adresas, telefono Nr.)

Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos pareigūnų teisėtų reikalavimų nevykdymas užtraukia atsakomybę pagal Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 188⁽⁴⁾ straipsnį. Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos pareigūnų veiksmai ir sprendimai gali būti skundžiami Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka administraciniam teismui.

Vedėjas

Alius Baranauskas

(reikalavimą surašiusio pareigūno pareigų pavadinimas, parašas, vardas, pavardė)

Reikalavimą gavau: _____

(gavimo data, pareigos, parašas, vardas, pavardė,

kita reikiama informacija apie įteikimą)

Pastabos ar kita papildoma informacija: _____

(pastabas ar kitą papildomą informaciją surašiusio asmens parašas, vardas, pavardė)

Reikalavimas išsiųstas: _____

(išsiuntimo data, būdas, kita reikalinga informacija,

išsiuntusio asmens parašas, vardas ir pavardė)

Žvalgomieji archeologiniai tyrimai kelio nr.4-5 vietoje, Prelomciškės gyvenvietėje

Zoarcheologinės medžiagos tyrimai

Šurfas 11, kv. 1, g. 1 m.

Svoris 19 g.

Galvijo alkūnkaulio fragmentas, kulno kaulas.

Stambaus žolėdžio kaulo fragmentas.

Šurfas 20, kv. 1-2, g. 0,60-0,90 m.

Svoris 68 g.

Kiaulės dešinysis stipinkaulis, metapodijos apatinė dalis, šonkaulio fragmentas.

Stambaus žolėdžio po vieną dubens kaulo, krūtinkaulio, mentės fragmentą.

Dr. G. Piličiauskienė

2013-04-19

